

**2009.gada progresa ziņojums par
Latvijas Lauku attīstības programmas
2007.-2013.gadam īstenošanu**

Saturs

Tekstā lietotie saīsinājumi.....	4
Ievads.....	5
1. Vispārējs situācijas raksturojums.....	6
1.1. Tautsaimniecības attīstība	6
1.2. Lauksaimniecības nozīme tautsaimniecībā.....	9
1.3. Iedzīvotāji.....	11
2. Izmaiņas vispārējos apstākļos.....	11
2.1. Izmaiņas tiesību aktos.....	11
2.2. Neparedzēti sociāli ekonomiskie notikumi.....	14
2.3. Izmaiņas Kopienas un valsts politikā.....	15
3. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam īstenošana saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas rādītājiem	17
4. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finansiālā īstenošana.....	26
5. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam Nepārtrauktā novērtēšana.....	31
5.1. Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas izveidošana.....	31
5.2. Uzsāktās un pabeigtās NNS aktivitātes	35
5.3. Datu vākšana.....	35
5.4. Novērtēšanā iesaistīto darbinieku aktivitātes datu apstrādē	36
5.5. Saduršanās ar grūtībām un nepieciešamība pēc papildus darbaspēka	37
6. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ieguldījums ES Baltijas jūras stratēģijas īstenošanā	38
7. LAP Vadošās iestādes un uzraudzības komitejas veiktie pasākumi programmas īstenošanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai.....	39
7.1. LAP Uzraudzības komitejas aktivitātes	39
7.2. LAP Vadošās iestādes darbību reglamentējošo dokumentu izstrāde.....	41
7.3. Uzraudzības un novērtēšanas pasākumi.....	41
7.4. Informācija par veiktajām pārbaudēm uz vietas	42
7.5. Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem.....	46

7.6.	Konstatēto neatbilstību ziņošana Eiropas Komisijai	47
7.7.	Valsts lauku tīkla darbība 2009.gadā	47
7.8.	Pārvaldības problēmu kopsavilkums	48
7.9.	Tehniskās palīdzības izmantošana	49
7.10.	Informācija par veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem	51
	Secinājumi	54
1.	Pielikums „Grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos Latvijas lauku attīstības programmas 2007.g-2013.gadam pasākumu ieviešanai”	55
2.	Pielikums „Grozījumi Lauku attīstības programmā 2007-2013.gadam, kas apstiprināti EK 2009.gadā”	57
3.	Pielikums. LAP īstenošanas rādītāji 2009.gadā	60
4.	Pielikums Sākotnējā stāvokļa rādītāji, kas saistīti ar mērķiem.....	63

Tekstā lietotie saīsinājumi

BDUZ – Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos
BI – Buferjoslu ierīkošana
BLA – Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība
BPV – bruto pievienotā vērtība
CSP – Centrālā statistikas pārvalde
ELFLA – Eiropas lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
ELGF – Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds
EM - Ekonomikas ministrija
EPS – Elektroniskā pieteikšanās sistēma
ESIC – Eiropas Savienības Struktūrfondu informācijas centri
IAKS – integrētā administrēšanas un kontroles sistēma
IDIV – Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana
IKP – iekšzemes kopprodukts
LAD – Lauku atbalsta dienests
LAP – Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadam
LAP (2004-2006) – Lauku attīstības plāns 2004.-2006.gadam
LAP IS - Latvijas Lauku attīstības programma 2007.-2013.gadam informācijas sistēma
LDF – Latvijas dabas fonds
LDGRS – Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana
LEK – Lauksaimniecības ekonomiskais kopaprēķins
LLKC – Latvijas Lauksaimniecības konsultāciju centrs
LOSP – Lauksaimnieku organizāciju sadarbības padome
LVAEI – Latvijas valsts agrārās ekonomikas institūts
LVĢMC – Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs
MLA – Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas
NATURA – *Natura 2000* maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK
NIM – *Natura 2000* maksājumi (meža īpašniekiem)
NNS – Nepārtrauktā novērtēšanas sistēma
NSP – Nacionālais stratēģijas plāns
PVD – Pārtikas veterinārais dienests
RLZP – Rugāju lauks ziemas periodā
SA – Savstarpējā atbilstība
SFC – Eiropas Kopienas fondu vadības sistēma
SUDAT – Latvijas lauku saimniecību uzskaites datu tīkls
UK – Uzraudzības komiteja
VLT – Valsts lauku tīkls
VMD – Valsts mežu dienests
VRG – Vietējās rīcības grupas
ZM – Zemkopības ministrija

Ievads

Saskaņā ar Padomes 2005.gada 20.septembra Regulas Nr.1698/2005 (EK) par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA) 82.pantu un 2006. gada 15. decembra Komisijas Regulas (EK) Nr. 1974/2006, ar ko paredz sīki izstrādātus piemērošanas noteikumus Padomes Regulai (EK) Nr. 1698/2005 par atbalstu lauku attīstībai no Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai (ELFLA), 60.pantu, dalībvalstīm ir jānodrošina lauku attīstības programmu īstenošanas uzraudzība, kā vienu no pasākumiem paredzot Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam (turpmāk – LAP) īstenošanas gada progresu ziņojuma sagatavošanu un nosūtīšanu Eiropas Komisijai.

Ņemot vērā to, ka ar 2008.gada 15.februāra lēmumu (CCI 2007 LV 06 RPO 001) EK apstiprināja „Latvijas Lauku attīstības programmu 2007. – 2013.gadam”, kas galīgajā redakcijā tika nosūtīta EK 2007.gada 18.decembrī, Latvijai ir tiesības pretendēt uz atbalstu par izdevumiem, ko programmas maksājumu aģentūra samaksājusi no 2007.gada 1.janvāra līdz 2015.gada 31.decembrim.

2009.gadā tika uzsākta projektu iesniegumi pieņemšanai vairākiem LAP pasākumiem, kā arī turpināti 2008.gadā aizsāktie LAP pasākumi. Kopumā 2009.gadā projektu iesniegumu pieņemšana notika 18 projektu veida LAP pasākumiem un 4 platību maksājumu LAP pasākumiem.

Pavisam 2009.gadā tika pieņemti 5 457 projekti par kopējo publiskā finansējuma apjomu 112,4 milj. EUR, savukārt apstiprināti - 5 465 projekti (184,7 milj. EUR). Pasākuma „Tehniskā palīdzība” ietvaros tika iesniegti 33 projekti par kopējo publiskā finansējuma apjomu 1,1 milj. EUR, un pilnībā vai daļēji apmaksāti 33 par kopējo publisko finansējumu 1,1 milj.EUR.

2009. gadā, atbilstoši LAP 2004-2006 un LAP atbalsta saņemšanas nosacījumiem, LAD turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu šādos pasākumos:

- „Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas” (MLA)(atbalstītas 54 600 saimniecības ar 892 227 ha lielu platību);
- „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” (NATURA) (atbalstītas 6514 saimniecības ar 43 710 ha lielu platību);
- „Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)” (NIM) (atbalstītas 3938 saimniecības ar 92 345 ha lielu platību);
- „Agrovide” (atbalstītas 1254 saimniecības ar 15 301 ha lielu platību):

Sākot ar 2008. gadu lauksaimniekiem tika dota iespēja pieteikties platību maksājumiem, izmantojot EPS, kas būtiski atviegloja un optimizēja pieteikšanās procesu. Šāda iespēja pastāvēja arī 2009 gadā, un to izmantoja 1626 lauksaimnieki.

1. Vispārējs situācijas raksturojums

1.1. Tautsaimniecības attīstība

Saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes (CSP) datiem, Latvijas kopējais IKP faktiskajās cenās 2009.gadā bija 18 845 milj.EUR¹, tas ir samazinājies par 4 312 milj.EUR jeb par 18,6%. Uz vienu iedzīvotāju IKP bija 8358 EUR, kas ir par 1816 EUR mazāk, kā iepriekšējā gadā.

1. tabula. Latvijas IKP atsevišķās tautsaimniecības jomās

	IEKŠZEMES KOPPRODUKTA INDEKSI (2000.gada salīdzināmajās cenās; % pret iepriekšējo periodu)			IEKŠZEMES KOPPRODUKTS ATSEVIĶIEM DARBĪBAS VEIDIEM (2000.gada salīdzināmajās cenās; %)		
	2007.	2008.	2009.	2007.	2008.	2009.
IKP PAVISAM	110	95,4	82	100%	100%	100%
Lauksaimniecība, medniecība un mežsaimniecība	107,8	99,5	103,6	2,7%	2,9%	3,6%
Zvejniecība	112,4	103,9	102,5	0,1%	0,1%	0,1%
Apstrādes rūpniecība	100,5	93,5	80,8	10,3%	10,1%	9,9%
Būvniecība	115,7	97,4	66,4	7,4%	7,6%	6,1%
Pakalpojumi	110	97,5	85	65,8%	67,2%	69,7%

Avots: CSP

2009.gadā turpinājās Latvijas ekonomikas lejupslīde (EM 2010.gada aprīļa „Informatīvais ziņojums par makroekonomisko situāciju valstī”). Tomēr, salīdzinot ar 2009.gada sākumu, gada otrajā pusē ekonomisko aktivitāšu samazinājums vairs nebija tik straujš. 2009.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, IKP saruka par 2,9% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet, salīdzinot ar 2008.gada 4.ceturksni, IKP ir par 16,9% mazāks.

2009.gadā straujāk samazinājās preču un pakalpojumu izlaide uz iekšējo pieprasījumu vērstās nozarēs – būtiski saruka mazumtirdzniecības apgrozījums un būvniecības produkcijas izlaide. Šīs nozares arī visbūtiskāk noteica IKP samazinājumu. 2009.gadā samazinājās arī citi komercpakalpojumi, kas saistīti ar iekšējo pieprasījumu. Tādās lielās nozarēs kā, piemēram, apstrādes rūpniecība, paplašinoties eksporta iespējām, situācija pakāpeniski stabilizējas. Arī transporta tranzītpakalpojumi, piemēram dzelzceļa pārvadājumi un kravu apgrozījums ostās, ir sarukuši pavisam nedaudz – attiecīgi par 4,3% un 2,6%, salīdzinot ar 2008.gadu.

Joprojām zemā iekšzemes pieprasījuma dēļ turpina samazināties mazumtirdzniecības apgrozījums. 2009.gadā mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzināmās cenās saruka par 28%. Būvniecības apjomi 2009.gadā kritās par 33,6%. Samazinājuma tempi ar katru ceturksni palielinās un 2009.gada 4.ceturksnī, salīdzinājumā ar 2008.gada 4.ceturksni, būvniecības apjomi samazinājās par 38,5%. 2009.gada 4.ceturksnī vislielākais būvniecības un remontdarbu apjoma samazinājums bija mazumtirdzniecības un

¹ Konvertēts pēc eiro kursa: 1 eiro = 0,702804 lati

vairumtirdzniecības ēku, rūpniecības ražošanas ēku un noliktavu, kā arī dzīvojamo ēku būvniecībā. Salīdzinot ar pagājušā gada atbilstošo periodu, būvniecības apjomi pieauguši tiltu un tuneļu būvniecībā.

2009.gadā apstrādes rūpniecības izlaide salīdzināmās cenās samazinājās par 19,2%. Gada laikā gandrīz uz pusi samazinājās mašīnu un iekārtu, kā arī transportlīdzekļu ražošanas apjomi. Par trešdaļu saruka vieglās rūpniecības, nemetālisko minerālu izstrādājumu un elektrisko un optisko iekārtu ražošanas apjomi. Savukārt kokapstrādes nozarē 2009.gada laikā izlaide palielinājās par 2,6%. Straujākais saražotās produkcijas apjoma samazinājums bija vērojams 2009.gada sākumā. To noteica ne tikai vājais iekšzemes pieprasījums, bet arī recesija galvenajās tirdzniecības partnervalstīs. Uzlabojoties situācijai ārējos tirgos, 2009.gada otrajā pusē nozarē bija vērojamas zināmas stabilizācijas pazīmes – kopš 2009.gada jūnija ik mēnesi kokapstrādes nozares un metāla izstrādājumu ražošanas apjomi ir pieauguši caurmērā par 2%, bet ķīmisko produktu ražošanas apjomi – par 3 %.

Uzņēmumu ienākumus raksturojošā produkcijas realizācija faktiskajās cenās vietējā tirgū 2009.gadā saruka visās apstrādes rūpniecības nozarēs. Pie tam realizācijas ieņēmumu kritumu noteica ne tikai ražošanas apjomu sašaurināšanās, bet arī gada sākumā strauji krītošās ražotāju cenas. Turpretim dažās apstrādes rūpniecības apakšnozarēs (pārtikas rūpniecībā, kokapstrādē, ķīmiskajā rūpniecībā, metālu un metāla izstrādājumu ražošanā) 2009.gada beigās sāka palielināties produkcijas realizācijas apjomi eksporta tirgos. Neraugoties uz pozitīvām eksporta tendencēm 2009.gada otrajā pusē, kopumā saražotās produkcijas realizācija eksporta tirgos 2009.gadā samazinājās par vairāk kā 20%, turklāt trešdaļa no kopējā realizācijas krituma bija saistīta ar ražotāju cenu samazinājumu eksportētajai produkcijai.

Kopš 2008.gada sākuma turpina samazināties iekšzemes pieprasījums. 2009.gada 4.ceturksnī tas bija par 25,4% mazāks nekā 2008.gada 4.ceturksnī. Salīdzinot ar 2009.gada 3.ceturksni, iekšzemes pieprasījums ir sarucis par 1,5% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). 2009.gadā kopumā iekšzemes pieprasījums saruka par ceturto daļu, salīdzinot ar 2008.gadu.

Valsts patēriņš 2009.gada 4.ceturksnī bija par 14,3% zemākā līmenī nekā 2008.gada 4.ceturksnī. Kopumā 2009.gadā valsts patēriņš saruka par 9,2%, ko noteica ne tikai būtiska izdevumu samazināšana jau 2008.gada beigās, apstiprinot 2009.gada valsts budžetu, bet arī veicot papildus budžeta konsolidācijas pasākumus 2009.gada jūnijā.

2009.gadā investīcijas samazinājās par 37,7%, pie tam krituma tempi aizvien pieaug. 2009.gada 4.ceturksnī investīcijas pamatlīdzekļos bija par 16% mazākas nekā 3.ceturksnī (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), jo joprojām saglabājas zema ražošanas jaudu noslodze, bankas ir ļoti piesardzīgas uzņēmēju kreditēšanā, kā arī būtiski ir samazināti valsts izdevumi investīcijām.

Ievērojami sašaurinoties iekšējam pieprasījumam, sarucis ir arī preču un pakalpojumu imports. 2009.gada 4.ceturksnī tas bija par 27,1% mazāks nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. 2009.gadā kopumā imports saruka par 34,2 procentiem.

Pakāpeniski uzlabojoties ekonomiskajai situācijai vairumā mūsu galveno tirdzniecības partnervalstu, ir palielinājies Latvijas ārējais pieprasījums. Lai gan 2009.gadā eksports samazinājās par 13,9%, tomēr gada otrajā pusē, pakāpeniski palielinoties pieprasījumam, jau otro ceturksni pēc kārtas ir vērojams diezgan būtisks eksporta apjomu palielinājums (4. ceturksnī par 5,2%, salīdzinājumā ar 3. ceturksni, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem).

Ārējās tirdzniecības deficīts 2009.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, kopumā ir samazinājies gandrīz par 11 procentpunktiem un bija 6,5% no IKP. 2010.gadā ārējās tirdzniecības deficīts turpinās sarukt, kaut gan korekcijas būs daudz mērenākas.

2009.gadā ir ievērojami samazinājušies kredītēšanas apjomi. Ja 2008. gada decembrī kopumā rezidentiem bija izsniegti kredīti 20,8 miljardu eiro apmērā, tad 2009. gada beigās izsniegto kredītu atlikumu apjoms bija 19,2 miljardi eiro, kas ir par 7,3% mazāk nekā pirms gada.

2009.gada sākumā, strauji augot bezdarbam un samazinoties iedzīvotāju ienākumu līmenim, pasliktinājās aizņēmēju maksāspēja. Kredītu ar maksājumu kavējumiem daļa kopējā kredītportfelī pieauga no 15% 2008. gada beigās līdz 25,5% 2009.gada beigās. Kredītu ar maksājumu kavējumiem virs 90 dienām īpatsvars kredītportfelī 2009.gada beigās sasniedza 16,4% (2008. gada beigās – 3,6%). Būtiski krītoties darbaspēka pieprasījumam, nodarbināto skaits 2009.gadā, salīdzinot ar 2008. gadu, ir samazinājies par 137,5 tūkstošiem jeb 12,2%. Visbūtiskāk nodarbinātības samazinājumu 2009.gadā ietekmēja darbaspēka pieprasījuma samazināšanās būvniecības, rūpniecības, tirdzniecības nozarēs, kā arī valsts pārvaldē.

Līdz ar nodarbinātības samazināšanos strauji ir audzis bezdarbs. Pēc Nodarbinātības Valsts aģentūras datiem 2009.gada beigās bija reģistrēti 178,2 tūkst. bezdarbnieku, kas bija 15,9% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem valstī. 2009.gada nogalē ik mēnesi bezdarbs pieauga gandrīz par 1 procentpunktu.

2009.gadā būtiski saruka iedzīvotāju ienākumi. To ietekmēja gan nodarbinātības, gan bruto darba samaksas samazinājums (par 4,1%). Līdz ar budžeta konsolidācijas pasākumiem 2009.gadā būtiski tika samazināta darba alga sabiedriskajā sektorā strādājošajiem. Sabiedriskajā sektorā bruto algas 2009.gadā bija vidēji par 11% mazākas nekā gadu iepriekš. Savukārt privātajā sektorā algu samazinājums nebija tik būtisks (2009.gadā par 1%), jo uzņēmēji, lai samazinātu savas izmaksas priekšroku deva nodarbināto skaita samazinājumam. Visbūtiskāk privātajā sektorā bruto darba samaksa samazinājās lauksaimniecības, tirdzniecības, finanšu starpniecības, kā arī atsevišķās komercpakalpojumu nozarēs. Apstrādes rūpniecībā 2009.gadā vidējā bruto darba samaksa saruka par 1,9%, turpretim transporta nozarē algas saglabājās iepriekšējā gada līmenī. Kopumā tautsaimniecībā 2009.gadā vidējā bruto darba alga samazinājās par 3,8% un bija 655 EUR, pretstatus 685 EUR 2008.gadā.

Patēriņa cenu samazinājums aizsākās 2008.gada novembrī, ko nedaudz piebremzēja administratīvi regulējamo cenu kāpums, kā arī pievienotās vērtības nodokļa un akcīzes likmju palielinājums 2009.gada sākumā. Pirmās uz iekšējā pieprasījuma kritumu reaģēja preču cenas, kas sāka samazināties jau 2008. gada otrajā pusē, bet pakalpojumu cenas samazinājās, sākot tikai ar 2009. gada martu. 2009. gadā 12 mēnešu deflācija bija 1,2 procenti. Patēriņa cenu deflācijas galvenais iemesls ir iekšējā pieprasījuma samazinājums. Kopumā gada laikā (februāris pret februāri) cenas ir sarukušas par 4,2%. Precēm cenas ir samazinājušās par 3,9%, bet pakalpojumiem – par 4,8 procentiem.

2. tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas 2009.gadā pa mēnešiem

Mēnesis	Cenu izmaiņas %		
	salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
Janvāris	2,1	9,8	14,9
Februāris	1,1	9,6	14,3
Marts	0,1	8,2	13,5
Aprīlis	-0,4	6,2	12,5

Maijs	-0,4	4,7	11,4
Jūnijs	-0,5	3,4	10,2
Jūlijs	-0,6	2,5	9,1
Augusts	-1,0	1,8	7,9
Septembris	-0,1	0,5	6,7
Oktobris	-0,2	-0,9	5,5
Novembris	-0,7	-1,2	4,5
Decembris	-0,5	-1,2	3,5
Janvāris	0,2	-3,1	2,5
Februāris	0,0	-4,2	1,3

Avots: EM „Informatīvais ziņojums par makroekonomisko situāciju valstī” (2010.gada aprīlis)

Ražotāju cenu samazinājums aizsākās agrāk nekā patēriņa cenām, pie tam tās samazinājās gan vietējā tirgū realizētajai, gan eksportētajai produkcijai. 2009.gadā vietējā tirgū realizētās produkcijas cenu kritums bija saistīts galvenokārt ar straujo iekšzemes patēriņa samazināšanos, savukārt eksportētās produkcijas – ar Latvijas galveno eksportpreču, tai skaitā kokmateriālu un pārtikas preču, cenu kritumu pasaules tirgos.

Pēdējos mēnešos ir vērojamas šādas ražotāju cenu izmaiņu tendences. Ražotāju cenas rūpniecībā 2009.gada decembrī, salīdzinot ar novembri, palielinājās par 0,4%. Salīdzinājumā ar 2008.gada decembri tās samazinājās par 8%. Tajā pašā laikā apstrādes rūpniecībā mēneša laikā cenas pieauga straujāk – par 0,6% un gada griezumā cenu samazinājums bija mērenāks – par 6,2 procentiem. Salīdzinot ar 2008.gada decembri, vislielāko pazeminošo ietekmi uz ražotāju cenu kopējo līmeni atstāja cenu samazinājums elektroenerģijā, gāzes apgādē, siltumapgādē un gaisa kondicionēšanā (par 3,3 procentpunktiem), pārtikas produktu ražošanā (par 1,5 procentpunktiem), kokapstrādē (par 1,3 procentpunktiem), metālu ražošanā (par 1,1 procentpunktu).

1.2. Lauksaimniecības nozīme tautsaimniecībā

Lauksaimniecība saglabā stabilu pozīciju valsts kopējā IKP 1,7%, lai arī faktiskajās cenās pievienotā vērtība samazinājusies par 72,1 tūkst.EUR jeb 20%, tomēr 2000.gada salīdzināmās cenās pievienotā vērtība palielinājusies par 4 tūkst.EUR jeb 1,8% un ir vienīgā nozare, kas saglabājusi pieaugumu (arī mežsaimniecība un zvejniecība).

3. tabula. Atsevišķu nozaru daļa valsts IKP 2009.gadā

Nosaukums	tūkst. EUR	%
Pievienotā vērtība kopā	17 003 524	100%
Lauksaimniecība, medniecība un ar to saistītie pakalpojumi	288 812	1,7%
Mežsaimniecība	218 417	1,3%
Zvejniecība	16 874	0,1%
Pārtikas rūpniecība	362 205	2,1%

Avots: CSP

Saskaņā ar lauksaimniecības ekonomiskā kopaprēķina (LEK) provizoriskajiem datiem, 2009.gadā ir nedaudz pieaudzis lauksaimnieciskās ražošanas apjoms: lauku saimniecībās saražotās produkcijas vērtība salīdzināmās bāzes cenās ir augusi par 2.0%. Tajā skaitā augkopības apjomi ir samazinājušies par 1.3%, bet lopkopības – auguši par 6.5%. Produkcijas vērtība faktiskajās cenās ir nozīmīgi samazinājusies – par 17,3%

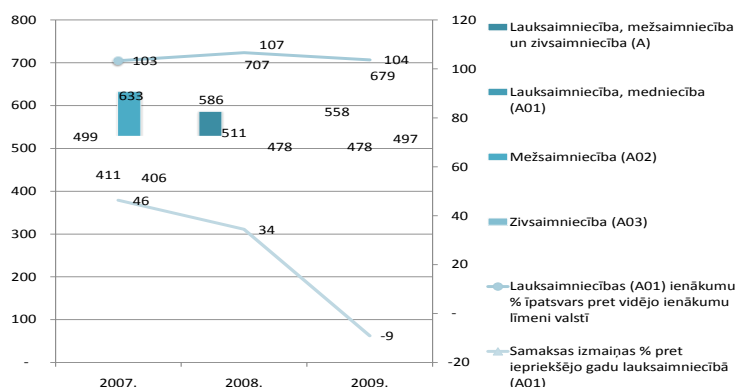
un sastāda, saskaņā ar aprēķinu, 863 miljonus eiro. To izraisīja cenu kritums, kurš gan augkopībā, gan lopkopībā vidēji bija līdzīgs – par 19% bāzes cenās.

Neraugoties uz patērēto resursu apjoma (par 4%) un cenu (par 10%) samazinājumu, produkcijas cenu samazināšanās izraisīja nozīmīgu bruto pievienotās vērtības kritumu – BPV faktiskajās bāzes cenās novērtēta par 27% mazāka kā 2008.gadā, un sasniedz 214,6 miljonus eiro.

Ņemot vērā valsts un ES subsīdiju kompensējošo ietekmi, lauksaimnieku gūtie bruto ienākumi ir samazinājušies par 17% un veido 313 miljonus eiro. Sakarā ar nodarbināto skaita samazinājumu par 5%, vidējie ienākumi uz vienu pilna laika nodarbināto lauksaimniecībā samazinājušies par 13% un veido 3415 eiro gadā.

2009.gadā lauksaimniecībā, medniecībā un mežsaimniecībā bija nodarbināti 86,6 tūkst. cilvēku jeb par nepilnu 1% mazāk nekā iepriekšējā gadā, taču nodarbinātība lauksaimniecībā un medniecībā palielinājusies par 1,8 tūkst. cilvēku jeb 2,6% (72,1 tūkst.cilv.) un kopā veido 7,3% no valstī nodarbināto skaita. 14,5 tūkst. bija nodarbināti mežsaimniecībā, kokmateriālu sagatavošanā un ar to saistīto pakalpojumu jomā. No visiem 2009.gadā lauksaimniecībā, medniecībā un mežsaimniecībā nodarbinātajiem 55,1 tūkst. bija vīrieši un 31,5 tūkst. sievietes.

1.attēlā redzamas darba samaksas izmaiņas – lielākais samazinājums bijis tieši lauksaimniecības, medniecības sektorā par 6,4%, mežsaimniecībā 4%. Kopā tautsaimniecībā darba samaksa samazinājusies par 3,8% un bija 461 Ls, ievērojams kritums bijis arī finanšu un apdrošināšanas sektorā (K) (-6,2%), elektroenerģijas un gāzes apgādē (D) (-5%).

Avots: CSP

1. attēls. Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa pa darbības veidiem (NACE 2.red.) 2007.-2009.gadā

Vidējais saimniecības lielums 2009.gadā bija 25,5 ha, bet LIZ platība vidēji 1 saimniecībā – 17 ha.

1.3. Iedzīvotāji

Latvijas iedzīvotāju skaits turpina samazināties: 2009.gadā tas bija par 9600 cilvēkiem jeb 0,4% (2 261 294 cilvēki) mazāks nekā iepriekšējā gadā. Savukārt ekonomiski aktīvo iedzīvotāju (15-64 gadu vecuma grupā) īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā samazinājies no 74,5% 2008.gadā līdz 73,9% 2009.gadā.

Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu kopējais nodarbināto skaits Latvijā ir ievērojami samazinājies – par 137 tūkstošiem cilvēkiem jeb 12%. Nodarbināto īpatsvars kopējā iedzīvotāju skaitā (15-64 gadu vecuma grupā) samazinājies no 68,6% 2008.gadā līdz 61,1% 2009.gadā.

4. tabula. Latvijas iedzīvotāji gada sākumā 2003. – 2008. gadā

Rādītājs	Vienības	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Iedzīvotāji, kopā	tūkst.	2331	2319	2306	2295	2281	2271	2261
Iedzīvotāji, laukos	tūkst.	751	748	739	735	731	730	729
Lauku iedzīvotāju īpatsvars	%	32,2	32,2	32	32	32,1	32,1	32,2
Iedzīvotāji pilsētās	tūkst.	1580	1571	1567	1559	1550	1541	1533
Iedzīvotāju blīvums, vidēji valstī	iedz./km ²	36,1	35,9	35,7	35,5	35,3	35,2	35,0

Avots: CSP

Pēc Nodarbinātības Valsts aģentūras datiem, bezdarbnieku skaits 2009.beigās salīdzinot ar 2008.gada beigām ir strauji palielinājies (par 102,8 tūkstošiem cilvēkiem jeb 134,5%). Augstākie bezdarba rādītāji ir Latgales reģionā, kur martā šis rādītājs bijis 22,9%, savukārt zemākais bezdarba līmenis bijis Rīgas reģionā 14,2%. Kopā valstī martā beigās bezdarba līmenis sasniedza 17,3%.

5.tabulā redzams, cik 2009.gadā salīdzinājumā ar 2008.gadu strauji pieauguši darba meklētāju īpatsvara rādītāji – par 9,8% punktiem (199,6 tūkstošiem cilvēkiem), kā arī reģistrētā bezdarba līmenis vidēji periodā – par 9,4% punktiem. Sieviešu darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitā 2009.gadā sasniedza 13,8%, savukārt jauniešu (15-24 gadu vecuma grupā) 38,3%.

5. tabula. Darba meklētāju īpatsvars un bezdarba līmenis 2003. – 2008. gadā

	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Darba meklētāju īpatsvars, % ekonomiski aktīvo iedzīvotāju kopskaitā, valstī kopumā	10,6	10,4	8,7	6,8	6	7,5	17,3
Reģistrētā bezdarba līmenis, vidēji periodā, %	8,6	8,8	8,7	7	5,6	7,5	16,9

Avots: CSP

2. Izmaiņas vispārējos apstākļos

2.1. Izmaiņas tiesību aktos

1. 2009.gadā Ministru kabineta noteikumos Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam (turpmāk – LAP) atbalsta pasākumu ieviešanai tika veikti vairāki grozījumi (skatīt pārskata 1.pielikumu):

a) Ministru kabineta 2008.gada 21.aprīļa noteikumos Nr.298 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā lauku un zivsaimniecības

attīstībai", Ministru kabineta 2008.gada 18.augusta noteikumos Nr.664 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu kompensāciju maksājumu veidā lauku un zivsaimniecības attīstībai” un Ministru kabineta 2007.gada 17.aprīļa noteikumos Nr.267 „Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda, Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fonda administrēšanas kārtība” paredzēja atbalsta saņemšanas nosacījumus, tostarp prasību atbalsta saņēmējiem pirms projektā paredzēto pasākumu īstenošanas uzsākšanas slēgt līgumu ar Lauku atbalsta dienestu. Iepriekšminētajos noteikumos iekļautās normas pārklājās, tāpēc **šo noteikumu grozījumu rezultātā izdoti jauni 2009.gada 14.jūlija Ministru kabineta** noteikumi Nr.783 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai". Lai samazinātu administratīvo slogu un būtiski atvieglotu atbalsta saņemšanas kārtību, svītrotā prasība par līgumu slēgšanu atbalsta saņemšanai, līdz ar to atbalsta pretendents nav jāierodas Lauku atbalsta dienestā, lai noslēgtu līgumu par atbalsta saņemšanu, bet tas var uzsākt projekta īstenošanu uzreiz pēc projekta iesnieguma iesniegšanas Lauku atbalsta dienestā.

b) Ministru kabineta 2009.gada 14.jūlija noteikumos Nr.783 **"Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai"** 2009.gada II pusgadā grozījumi tika veikti divas reizes:

- Ministru kabineta 2009.gada 1.septembra noteikumi Nr.999 "Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 14.jūlija noteikumos Nr.783 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai""
- Ministru kabineta 2009.gada 22.decembra noteikumi Nr.1509 "Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 14.jūlija noteikumos Nr.783 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai"" (nosakot un precizējot pieteikšanās un vērtēšanas nosacījumus)

c) Ministru kabineta 2009.gada 24.novembra noteikumi Nr.1349 "Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumos Nr.573 "Kārtība, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai"" (precizējot noteikumu izdošanas pamatojumu un nosakot atbalsta maksājumu datu apkopošanas iestādi);

d) 2008.gada 16.decembra Ministru kabineta noteikumos Nr.1042 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma „Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojuma izmantošana” aktivitātē "Lauksaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana”. Šo grozījumu rezultātā izdoti 2009.gada 7.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.317 „Grozījums Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumos Nr.1042 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma „Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojuma izmantošana” aktivitātē "Lauksaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana""", nosakot, ka atbalsta pasākuma uzsākšanas datumu LAD mēnesi iepriekš izsludina laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”, ka arī LAD mājas lapā internetā.

e) 2008.gada 7.jūlija Ministru kabineta noteikumos Nr.515 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai”. Šo grozījumu rezultātā izdoti 2009.gada 24.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.375 „Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 7.jūlija noteikumos Nr.515 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība vietējo attīstības stratēģiju īstenošanai” (precizējot atbalsta saņemšanas kārtību, nosakot konkrētas teritorijas daļas, kurām nepiešķir atbalstu un par iesniegto projektu informācijas ievietošanu mājas lapā);

f) 2008.gada 7.jūlija Ministru kabineta noteikumos Nr.525 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”. Šo grozījumu rezultātā izdoti 2009.gada 17.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.577 „Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 7.jūlija noteikumos Nr.525 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem""", precizējot pasākuma īstenošanas vietas definīciju, nosakot konkrētus reģionus, kas neietilpst Latvijas teritorijā pasākuma īstenošanas vietas izpratnē.

g) 2008.gada 21.aprīļa Ministru kabineta noteikumos Nr.300 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)”. Šo grozījumu rezultātā izdoti 2009.gada 17.jūnija Ministru kabineta noteikumi Nr.576 „Grozījums Ministru kabineta 2008.gada 21.aprīļa noteikumos Nr.300 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)””” (Precizējot pasākuma īstenošanas vietas definīciju)

h) 2008.gada 8.aprīļa Ministru kabineta noteikumos Nr.255 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai Latvijas lauku attīstības programmas pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” ietvaros”. Šo grozījumu rezultātā izdoti 2009.gada 7.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.309 „Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 8.aprīļa noteikumos Nr.255 „Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai Latvijas lauku attīstības programmas pasākuma "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana" ietvaros”” (precizēti pušu pienākumi, tiesības un atbildība, lai mazinātu administratīvos šķēršļus un efektīvāk īstenotu atbalsta pasākumus. Kā arī tika precizēti atbalsta saņemšanas nosacījumi;

i) Ministru kabineta 2008.gada 15.septembra noteikumos 753 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma "Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana" īstenošanai". Šo grozījumu rezultātā izdoti 2009.gada 6.oktobra Ministru kabineta noteikumi Nr.1145 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” īstenošanai””. Jaunajos noteikumos paredzēts atvieglot atbalsta saņemšanas procesu. Turpmāk, lai saņemtu atbalstu, vairs nebūs jāslēdz līgums ar Lauku atbalsta dienestu (LAD).

j) Ministru kabineta 2009.gada 24.novembra noteikumos Nr.1355 "Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 6.oktobra noteikumos Nr.1145 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma "Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana" īstenošanai”” (vienkāršojot pieteikšanos atbalstam);

k) Ministru kabineta 2009.gada 13.oktobra noteikumos Nr.1185 "Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 23.septembra noteikumos Nr.792 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma "Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu" īstenošanai”” (ar grozījumiem vienkāršota atbalsta pieteikšanās un saņemšanas procedūras, palielinot atsevišķām kategorijām un atbalsta pretendentiem attiecināmās izmaksas un izmaksu daļas);

l) Ministru kabineta 2008.gada 21.aprīļa noteikumos Nr.299 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Lauku saimniecību modernizācija””. Šo noteikumu grozījumu rezultātā izdoti jauni Ministru kabineta 2009.gada 20.oktobra noteikumi Nr.1209 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Lauku saimniecību modernizācija””;

m) Ministru kabineta 2009.gada 18.augusta noteikumos Nr.932 "Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 8.aprīļa noteikumos Nr.255 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai Latvijas lauku attīstības programmas pasākuma "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana" ietvaros”” (ar šiem noteikumiem tika veikti tehniski grozījumi);

n) Ministru kabineta 2009.gada 13.oktobra noteikumos Nr.1189 "Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 15.septembra noteikumos Nr.754 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Tūrisma aktivitāšu veicināšana””” (nosakot pasākuma īstenošanas vietu, precizējot atbalstāmās aktivitātes un citus tehniskus grozījumus);

o) Ministru kabineta 2009.gada 27.oktobra noteikumos Nr.1246 "Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 7.jūlija noteikumos Nr.525 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”””

(grozot noteikumu administrēšanas, pieteikšanas un atskaitīšanās nosacījumus, precizējot izmaksu definīciju)

2. 2008.gada 15.aprīļa Ministru kabineta noteikumos Nr.282 „**Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai – vides un lauku ainavas uzlabošanai**”. Šo grozījumu rezultātā izdoti 2009.gada 31.marta Ministru kabineta noteikumi Nr.290 „Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa noteikumos Nr.282 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai – vides un lauku ainavas uzlabošanai”” (nosakot un precizējot pasākumu sarakstu, kura ietvaros atbalstu var saņemt par LIZ, par kuru ir tiesības saņemt vienoto platības maksājumu, kā arī atbalsta pretendenta nepieciešamos minimālos ieņēmumus no lauksaimniecības produkcijas realizācijas, jaunu saistību kārtību u.c. normas)

3. Sagatavotas atbildes EK Konkurences ģenerāldirektorātam uz papildus jautājumiem par iesniegto notifikāciju **“Par valsts atbalstu NR. N 3030/2008 Latvijas lauksaimniecības pievienotās vērtības radīšanai”**;

4. 2009.gadā Izstrādāti, iesniegti EK un apstiprināti **LAP grozījumi**:

- Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam 3. un 4. versija apstiprināta ar EK Lēmumu C(2009) 5137/LV – 29/06/2009;
- Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam 5. versija apstiprināta ar EK Lēmumu C(2009) 10218 – 14/12/2009

5. Veikta **dokumentu ievietošana SFC sistēmā** – UK darba dokumenti, UK sēžu protokoli, UK sēžu uzaicinājumi, UK lēmumu pieņemšana rakstiskās procedūras veidā, grozījumi LAP, informācija par LAP un NSP noteiktajiem, aktualizētajiem sākumstāvokļa un mērķa radītajiem;

6. Veikti **grozījumi Latvijas lauku attīstības valsts stratēģijas plānā 2007. – 2013.gada** - 17.07.2009 MK rīkojums Nr.479;

7. Veikti **grozījumi LAP Uzraudzības komitejas nolikumā**, ZM restrukturizācijas un Komitejas locekļu maiņas rezultātā.

2.2. Neparedzēti sociāli ekonomiskie notikumi

2008.gada Latvijas finanšu tirgus, kā arī globālā finanšu tirgus spriedzes ietekmē 2009.gadā turpinājās Latvijas ekonomikas lejupslīde. Šobrīd Latvija atrodas recesijā, kura ir viena no smagākajām starp Eiropas Savienības dalībvalstīm. Ekonomikas korekcija, kura sākās 2008. gadā un turpinājās visu 2009. gadu, pamatā balstīta uz iekšējā pieprasījuma kritumu un strauju ārējās vides pasliktināšanos. Latvija vienlaicīgi ir saskārusies gan ar cikliska un strukturāla rakstura iekšējo krīzi, gan ar ļoti smagu globālo krīzi².

Ekonomiskā krīze turpinājās un ietekmēja arī galvenos Latvijas lauksaimniecības ražošanas sektorus, novedot tos kritiskā situācijā, kā rezultātā virkne lauksaimniecības uzņēmumu ir nonākuši grūtības un strauji pieaug saimniecību bankrotu skaits. Latvijas piensaimniecības nozarē 2009.gads iezīmējās ar daudziem negatīviem apstākļiem, tostarp kopējo piena ražošanas samazinājumu, piena iepirkuma cenas strauju un dramatisku samazināšanos, kā arī problēmām eksporta tirgos³.

Būtiskākās problēmas, ar kurām Latvija saskārās 2009.gada garumā:

- mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzināmās cenās saruka par 28%;

² LR Ekonomikas ministrijas „Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību”, 2009.gada decembris.

³ ZM 2009.gada 3.februāra Informatīvais ziņojums „Par ārkārtas pasākumiem piensaimniecības nozares problēmu risināšanai”

- būvniecības apjomi gada laikā kritās par 33,6%;
- apstrādes rūpniecības izlaide salīdzināmās cenās samazinājās par 19,2%. Gada laikā gandrīz uz pusi samazinājās mašīnu un iekārtu, kā arī transportlīdzekļu ražošanas apjomi;
- kopumā saražotās produkcijas realizācija eksporta tirgos 2009.gadā samazinājās par vairāk kā 20%;
- 2009.gadā investīcijas samazinājās par 37,7%, pie tam krituma tempi aizvien pieaug. Joprojām saglabājas zema ražošanas jaudu noslodze, bankas ir ļoti piesardzīgas uzņēmēju kreditēšanā, kā arī būtiski ir samazināti valsts izdevumi investīcijām.
- Ievērojami sašaurinoties iekšējam pieprasījumam, sarucis ir preču un pakalpojumu imports. 2009. gadā kopumā imports saruka par 34,2%.
- 2009.gadā ir ievērojami samazinājušies kreditēšanas apjomi. 2009. gada beigās izsniegto kredītu atlikumu apjoms bija par 7,3% mazāk nekā pirms gada.
- 2009.gada sākumā, strauji augot bezdarbam un samazinoties iedzīvotāju ienākumu līmenim, pasliktinājās aizņēmēju maksātspēja. Kredītu ar maksājumu kavējumiem daļa kopējā kredītportfelī pieauga no 15% 2008. gada beigās līdz 25,5% 2009.gada beigās.
- Būtiski kritoties darbaspēka pieprasījumam, nodarbināto skaits 2009.gadā, salīdzinot ar 2008. gadu, ir samazinājies par 137,5 tūkstošiem jeb 12,2%;
- Pēc Nodarbinātības Valsts aģentūras datiem 2009. gada beigās bija reģistrēti 178,2 tūkst. bezdarbnieku, kas bija 15,9% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem valstī;
- Lielākais darba algas kritums bija novērojams sabiedriskajā sektorā, kur bruto algas 2009.gadā bija vidēji par 11% mazākas nekā gadu iepriekš;
- Produkcijas cenu samazināšanās izraisīja nozīmīgu bruto pievienotās vērtības kritumu – BPV faktiskajās bāzes cenās novērtēta par 27% mazāka kā 2008.gadā;
- Ņemot vērā valsts un ES subsīdiju kompensējošo ietekmi, lauksaimnieku gūtie bruto ienākumi ir samazinājušies par 17%;

2.3. Izmaiņas Kopienas un valsts politikā

2.3.1. Izmaiņas valsts politikā 2009.gadā

Finanšu krīzes rezultātā 2009.gadā Latvija būtiski samazināja iepriekš plānotos Valsts budžeta ieņēmumus (samazināja par 546 milj.EUR jeb 8,7%) un izdevumus (samazināja par 604 milj.EUR jeb 8,3%), kas būtiski izmainīja valsts un pašvaldību plānotos un veicamos uzdevumu. Vislielākais uzsvars tika likts uz valsts iestāžu strukturālo reformu, kuras rezultātā samazināja valsts un valsts pārvaldē strādājošo skaitu un strādājošo algas.

2009.gadā tika veiktas izmaiņas nodokļu politikā:

- Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme pazemināta par 2 % punktiem no 25 līdz 23 %
- pievienotās vērtības nodokļa (PVN) standarta likme tika paaugstināta no 18% uz 21%, kas pēc ekonomistu viedokļa 2009.gadā veicināja ne tikai PVN apjoma pieaugumu, bet arī palielināja patēriņa samazināšanos;
- būtiski tika palielināts arī akcīzes nodoklis alkoholiskajiem dzērieniem, naftas produktiem, bezalkoholiskajiem dzērieniem un kafijai;
- mēneša neapliekamai minimums 2009.gadā ir samazināts no 90 Ls uz 35 Ls. Visbūtiskāk šo samazinājumu izjuta tieši mazturīgie.

2.3.2. LAP atbilstība Kopienas politikai

2009. gadā turpinājās vispārēja ekonomiskās situācijas pasliktināšanās tautsaimniecībā. Izmaiņas ievērojami skāra arī piena tirgu, kur piena iepirkuma cenas būtiski samazinājās un radās piena produktu pārprodukcija, kas ietekmējusi gan piena ražotājus, gan tā pārstrādātājus.

Eiropas Ekonomikas atveseļošanās plāns

Saskaņā ar Padomes Regulas 1698/2005 16(a) pantā noteikto šī finansējuma piesaistei un izmantošanai ieguldījumiem atbalsta intensitātes var tikt paaugstinātas par 10%, kā arī dalībvalstīm tiek sniegta iespēja piesaistīt papildus finansējumu tām jomām, kuras tās uzskata par prioritārajām, kas veicinās lauksaimniecības un lauku attīstību

Ekonomikas atveseļošanas plāna ietvaros pieejamais finansējums novirzīts piensaimniecības nozares pārstrukturēšanai, lai piena ražošanas sektorā veicinātu strukturālas izmaiņas, kā rezultātā tiktu optimizētas ražošanas izmaksas, kā arī piena kvalitātes uzlabošanai un neienesīgajām investīcijām piena sektora uzņēmumos. Eiropas Ekonomikas atveseļošanās plāna (jaunie izaicinājumi) ietvaros Latvijai piešķirtais ES līdzfinansējums 2009. un 2010.gadam sastāda EUR 13 260 000.

Finansējumu paredzēts piešķirt piensaimniecības nozares pārstrukturizēšanai LAP pasākumu ietvaros uz šī brīža atbalsta saņemšanas nosacījumu pamata, tādējādi nesarežģījot administrēšanas procesu un neuzliekot administratīvo slogu visām iesaistītajām pusēm. Finansējums iedalīts sekojošiem pasākumiem:

- pasākumam "Lauku saimniecību modernizācija"
- pasākumam "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana"

Kredītu garantiju izsniegšanu

Izvērtējot finansiālo situāciju nozarē, Zemkopības ministrijas uzdevumā Valsts akciju sabiedrībai „Lauku attīstības fonds” 2009.gadā ieviesa jaunus paaugstināta riska atbalsta pasākumus - garantijas aizdevumiem apgrozāmo līdzekļu finansēšanai un papildu garantijas aizdevumiem globālās finanšu krīzes dēļ īslaicīgās finansiālās grūtībās nonākušiem uzņēmumiem. Tā rezultātā Valsts akciju sabiedrība varēja garantēt papildus aizdevumus līdz 12 000 000 latu apmērā⁴.

⁴ 2010.gada 4.maija pozīcija „Kopējās lauksaimniecības politika pēc 2013.gada”

3. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam īstenošana saistībā ar izvirzītajiem mērķiem, pamatojoties uz īstenošanas rādītājiem

3.1. LAP 1.ass, 2.ass (daļēji), 3.ass un 4.ass projektu veida pasākumi

2009.gadā turpinājās Lauku attīstības programmas ieviešana. Tika veiktas būtiskas izmaiņas pasākumu ieviešanu regulējošajos normatīvajos aktos, lai samazinātu administratīvo slogu projektu iesniedzējiem. Turpmāk atbalsta saņēmējam vairs nebūs jāslēdz līgums ar LAD, jo projekta īstenošanu var uzsākt uzreiz pēc pozitīva lēmuma pieņemšanas par projekta iesnieguma apstiprināšanu. Lai samazinātu projektu izskatīšanas laiku ieviestas izmaiņas projektu vērtēšanas sistēmā, definējot pamata projektu atbilstības kritērijus, kas tika izvērtēti īsā laika periodā un tikai konstatējot atbilstību šiem kritērijiem turpinās projektu precizēšana un virzība.

2009.gadā tika pārtraukta atsevišķu pasākumu ieviešana – „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem”, „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācijai”, „Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana”.

2009.gadā nodrošināta projektu iesniegumu pieņemšana 18 pasākumiem:

- „Arodapmācības un informācijas pasākumi” (1 projektu pieņemšanas kārtā);
- „Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem” (1 projektu pieņemšanas kārtā);
- „Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojuma izmantošana” (1 projektu pieņemšanas kārtā);
- „Lauku saimniecību modernizācija” (3 projektu pieņemšanas kārtas);
- „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana” (1 projektu pieņemšanas kārtā);
- „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” (2 projektu pieņemšanas kārtas);
- „Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu” (2 projektu pieņemšanas kārtas);
- „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai” (2 projektu pieņemšanas kārtas);
- „Ražotāju grupas” (1 projektu pieņemšanas kārtā);
- „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana” (2 projektu pieņemšanas kārtas);
- „Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana” (2 projektu pieņemšanas kārtas);
- „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” (2 projektu pieņemšanas kārtas);
- „Tūrisma aktivitāšu veicināšana” (3 projektu pieņemšanas kārtas);
- „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” (4 projektu pieņemšanas kārtas);
- „Vietējās attīstības stratēģijas” (1 projektu pieņemšanas kārtā);
- „Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” un „Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā” (2 projektu pieņemšanas kārtas);
- „Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana (1 projektu pieņemšanas kārtā);
- „Tehniskā palīdzība”.

Pasākuma „Arodapmācības un informācijas pasākumi” ietvaros tika atbalstīti 6 projekti, kuros atbalstu saņēma juridiskas personas, kas nodrošināja lauksaimniecības, pārtikas pārstrādes un mežsaimniecības nozarēs strādājošo apmācību. Apmācības notika 571 dienu, kurās piedalījās 2320 klausītāji.

Pasākuma „**Atbalsts jauniejiem lauksaimniekiem**” ietvaros 2009.gadā tika izsludināta 1 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā, kurā atbalsta pretendentu aktivitāte bija ļoti liela un apstiprinātais publiskais finansējums vairāk nekā 2 reizes pārsniedza kārtai pieejamo publisko finansējumu. Lielākā daļa projektu iesniegti Ziemeļvidzemes un Viduslatvijas LAD RLP. Kopumā tika iesniegti 280 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu 10 468 630 eiro apmērā, no kuriem apstiprināti tika 235 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu 8 643 011 eiro apmērā. LAP Uzraudzības komiteja pieņēma lēmumu neturpināt pasākuma „Atbalsts jauniejiem lauksaimniekiem” ieviešanu, tomēr turpmāk jauniejiem lauksaimniekiem iesniedzot projektu pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” atbalsta intensitāte palielināta par 10%.

Pasākuma „**Lauku saimniecību modernizācija**” ietvaros 2009.gadā tika izsludinātas 3 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas un atbalsta pretendentu iesniegto projektu publiskais finansējums bija 19% no šo 3 kārtu izsludinātā publiskā finansējuma, kas liecina par ekonomiskās krīzes negatīvo ietekmi uz uzņēmēju spēju investēt uzņēmumu attīstībā, jo iepriekšējā – 2008.gadā tika pieprasīts teju 97% no izsludinātā, attiecīgajās kārtās, publiskā finansējuma. 2009.gadā tika iesniegti 547 projekti un apstiprināti 743 projekti. Lielākā daļa investīcijas veiktas jaunu ražošanas pamatlīdzekļu iegādei (aptuveni 73 %), taču ar būvniecību saistītās investīcijas ir bijušas daudz mazākas (aptuveni 27 %), kas liecina par īstermiņa investīciju pārsvaru. Lielākā daļa saimniecību, kas pieteikušās uz atbalstu darbojas graudkopības nozarē (aptuveni 45 %) un piena lopkopības nozarē (aptuveni 33 %), daudz mazāk gaļas lopkopības nozarē (aptuveni 8 %), kā arī jaukta tipa saimniecības (laukkopība un lopkopība) – aptuveni 6 %, kas liecina par graudkopības un piena lopkopības dominējošo stāvokli Latvijas lauksaimniecībā. Vislielākā aktivitāte ir Zemgales reģionā, kur ir visattīstītākā zemkopības nozare. Zemgales reģionā ir apstiprināti 33% no kopējā 2009.gadā pasākumā apstiprinātā finansējuma. Šajā reģionā bija koncentrētas vislielākās cukurbiešu platības un nozares pārstrukturizācijas rezultātā lauku saimniecības saņēma ievērojamas kompensācijas. Tāpēc šī reģiona lauksaimniekiem ir pieejami lielāki līdzekļi ko ieguldīt investīcijās. 51% projektu iesniegti Ziemeļvidzemes, Ziemeļkurzemes, Lielrīgas un Dienvidlatgales RLP. Šie ir tie reģioni, kuri aptver diezgan lielu daļu no Latvijas teritorijas, kuros ekonomiskā attīstība ir salīdzinoši augsta. Zemākā aktivitāte novērojama Ziemeļaustrumu un Austrumlatgales reģionos, kas ir no galvaspilsētas visattālākie un pašlaik ekonomiski mazāk attīstīti reģioni. Pasākuma ietvaros kopumā atbalsts ir izmaksāts 1625 lauku saimniecībām, no kurām 1416 ir juridisku personu īpašums un 209 pieder fiziskām personām, t.sk. 118 vīriešiem un 91 sievietei. Kopējais izmaksātais atbalsts 2009.gadā sastādīja 30 milj. EUR. 2009.gadā projektu pieņemšana notika saskaņā ar no jauna izstrādātiem Ministru kabineta noteikumiem, tāpēc lauksaimniekiem, sagatavojot projektu pieteikumus, bija jāņem vērā vairāki jauni kritēriji. Piemēram, kā viens no publiskā finansējuma saņemšanas kritērijiem bija noteikts, ka gada laikā saimniecībā par katru strādājošo vidēji jābūt samaksātam vismaz 996 eiro sociālajam nodoklim. Kritērija ieviešanas mērķis bija veicināt investīcijas lauksaimniecības uzņēmumos, kas nodrošina lielākas sociālā nodokļa iemaksas par vienu strādājošo un samazināt ēnu ekonomikas ietekmi lauksaimniecības nozarē. Lai nodrošinātu samērīgu investīciju veikšanu tehnikas parka atjaunošanai, tika noteikts ierobežojums jaunas traktortehnikas iegādei viens zirgspēks pret vienu hektāru 2009.gadā vienotajam platību maksājumam deklarētās platības un viens zirgspēks pret vienu liellopu vienību, kā arī tajā gadījumā, ja traktoru nominālā jauda bija ne vairāk kā par 50 zirgspēkiem lielāka nekā aprēķinātā nominālās jaudas summa. Lai veicinātu investīciju ieguldījumus tika palielināta atbalsta intensitāte tehnikas iegādei līdz 35% un papildus atzīto kooperatīvo sabiedrību biedriem par 5%.

Pasākuma „**Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana**” ietvaros 2009.gadā tika izsludināta tikai 1 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtā, kur atbalsta pretendentu iesniegto projektu publiskais finansējums sastāda tikai 34 % no izsludinātā publiskā finansējuma. 2009.gadā iesniegti 1090 projekti ar reģistrēto

publisko finansējumu 1 302 494 eiro apmērā un apstiprināti 1641 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu 2 128 103 eiro apmērā. Zemais finansējuma pieprasījums izskaidrojams ar to, ka projektu ir daudz, bet salīdzinoši mazi pēc finansējuma apjoma.

Lielākā daļa projektu iesniegti Ziemeļvidzemes RLP (25% no visiem iesniegtajiem projektiem), Dienvidkurzemes RLP (22% no visiem iesniegtajiem projektiem) un Ziemeļaustrumu RLP (13% no visiem iesniegtajiem projektiem), kur mežainums sasniedz 50-55 %, taču zema aktivitāte novērojama Dienvidlatgales, Austrumlatgales un Zemgales reģionos, kur mežainums sasniedz tikai 30-40 % no kopējās attiecīgās teritorijas platības. Pasākuma efektīvu ieviešanu kavē tas, ka investīciju gadījumā nav atbalstāms atbalsta saņēmēja ieguldījums. Mežu īpašniekiem projektu īstenošanu sadārdzina augstās pakalpojumu izmaksas vai to ierobežotā pieejamība.

Pasākuma „**Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotā vērtība**” ietvaros 2009.gadā tika izsludinātas 2 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas, kurās atbalsta pretendentu iesniegto projektu publiskais finansējums sastāda tikai 26% no izsludinātā publiskā finansējuma, kas liecina par zemu atbalsta pretendentu aktivitāti. 2009.gadā visas pasākuma ietvaros veiktās investīcijas tika ieguldītas jaunas tehnikas, iekārtu un aprīkojuma iegādei, kas liecina par īstermiņa ieguldījumu pārsvaru. Lielākā daļa uzņēmumu, kas pieteikušās uz atbalstu darbojas piena pārstrādes jomā (aptuveni – 31 %), nedaudz mazāk gaļas pārstrādes (aptuveni – 29 %), augļu un dārzeņu pārstrādē (aptuveni – 19%) un graudu pārstrādes jomā (aptuveni – 18 %). Visvairāk projektu iesniegti Ziemeļvidzemes RLP (23% no visiem iesniegtajiem projektiem), Zemgales RLP (20% no visiem iesniegtajiem projektiem), Lielrīgas RLP (20% no visiem iesniegtajiem projektiem) un Dienvidkurzemes RLP (17% no visiem iesniegtajiem projektiem). Šie ir tie reģioni, kuri aptver diezgan lielu daļu no Latvijas teritorijas, tomēr 2009.gadā aktivitāte nebija novērojama Dienvidlatgales un Ziemeļaustrumu reģionos, kas ir ekonomiski mazāk attīstīti reģioni.

Pasākuma „**Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu**” 2009.gadā tika izsludinātas divas kārtas un iesniegti 145 projekti ar reģistrēto publisko finansējumu 12 922 641 eiro apmērā, no kuriem 2009.gadā apstiprināti 66 projekti ar apstiprināto publisko finansējumu 4 354 951 eiro apmērā. Pasākuma ietvaros tiek būvētas un rekonstruētas gan fiziskajām un juridiskajām personām piederošās meliorācijas sistēmas, gan Valsts īpašumā esošās meliorācijas sistēmas. Pasākuma ietvaros lielu aktivitāti izrādīja atbalsta pretendenti, kuru īpašumā un tiesiskajā valdījumā esošā LIZ platība sastādīja 26 918 ha, gan atbalsta pretendenti, kuru īpašumā un tiesiskajā valdījumā esošās meža zemes platības sastādīja 1 642 640 ha.

Pasākuma „**Dalēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija**” ietvaros 2009.gadā tika izsludinātas 2 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas, kurās atbalsta pretendentu aktivitāte bija ļoti liela un atbalsta pretendentu iesniegtais projektu publiskais finansējums pārsniedza izsludināto publisko finansējumu vairāk nekā 2 reizes. Lielākā daļa projektu iesniegti Ziemeļkurzemes (21% no visiem iesniegtajiem projektiem) un Ziemeļvidzemes (15% no visiem iesniegtajiem projektiem) RLP. 2009.gadā iesniegti 1400 projekti ar reģistrēto sabiedrisko finansējumu 10 487 324 eiro apmērā un apstiprināti 1346 projekti ar apstiprināto sabiedrisko finansējumu 9 743 100 eiro apmērā. LAP Uzraudzības komitejā pieņemts lēmums pasākuma ieviešanu pārtraukt.

Pasākuma „**Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana**” ietvaros 2009.gadā tika izsludinātas 2 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas, kurās atbalsta pretendentu aktivitāte bija samērā liela, jo atbalsta pretendentu iesniegtais projektu publiskais finansējums no kopējā šajās kārtās izsludinātā finansējuma sastādīja 85%. 2009.gadā kopējais iesniegto projektu skaits bija 860 ar reģistrēto publisko

finansējumu 10 108 207 eiro, bet apstiprināja 2009.gadā 440 projektus ar publisko finansējumu 4 850 009 eiro. Vislielākais projektu iesniegumu skaits 2009.gadā tika iesniegts Dienvidkurzemes RLP, tas sastādīja 35% no kopējā 2009.gadā iesniegto projektu skaita pasākumā un reģistrētais publiskais finansējums bija 29% no kopējā pasākumā reģistrētā publiskā finansējuma 2009. gadā.

Pasākuma „**Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana**” ietvaros 2009.gadā tika izsludināta 1 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtā, kur atbalsta pretendentu iesniegto projektu publiskais finansējums sastāda 49% no izsludinātā publiskā finansējuma. Kā jau iepriekš minēts, šī zemā aktivitāte ir izskaidrojama ar pasākuma ieviešanas sākotnējo posmu, kā arī šī pasākuma specifika nosaka, ka atbalsts mežsaimniecības potenciāla atjaunošanai tiek sniegts tikai ugunsgrēku un/vai dabas katastrofu radīto postījumu vietās. Lielākā daļa projektu iesniegti Dienvidkurzemes RLP. Kā jau iepriekš minēts, tad šajā reģionā mežainums sasniedz 50-55 %.

Pasākuma „**Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai**” ietvaros 2009.gadā tika izsludinātas 2 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas, kurās atbalsta pretendentu iesniegto projektu publiskais finansējums sastāda 64% no izsludinātā publiskā finansējuma. Kopumā 2009.gadā iesniegti 87 projektu iesniegumi un apstiprināti 114 projekti (ieskaitot iepriekšējā pārskata periodā iesniegtos projektu iesniegumus) ar pieprasīto publisko finansējumu 5 378 966 eiro un apstiprināto publisko finansējumu 39 640 913 eiro. Uz 2009.gadu atbalstīto mikrouzņēmumu skaits sasniedza 207.

Pasākuma „**Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai**” apakšpasākumā „Energijas ražošana no lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes biomasas” no 2008.gada 3.novembra līdz 3.decembrim Lauku atbalsta dienests pieņēma pieteikumus pirmajā projektu iesniegumu pieņemšanas kārtā. Uz atbalstu pieteicās 33 pretendenti, no kuriem 2009.gadā tika apstiprināti 25 projekti (par kopējo publisko finansējumu – 34,9 miljoni eiro). 2009.gadā tika aizsākts darbs pie atbalstu administrējošo noteikumu izmaiņu izstrādes, kas noteiktu precīzāku noteikumu redakciju, nosakot, ka atbalstu var saņemt komersanti, kas ražo lauksaimnieciskas un mežsaimnieciskas izcelsmes produkciju, kā arī, nosakot stingrākus nosacījums finansējuma pieejamībai.

Pasākuma „**Tūrisma aktivitāšu veicināšana**” ietvaros 2009.gadā tika izsludinātas 3 projekta iesniegumu pieņemšanas kārtas, kurās atbalsta pretendentu apstiprinātais publiskais finansējums sastāda 56 % no izsludinātā publiskā finansējuma un iesniegto projektu skaits sasniedza 76, ar pieprasīto publisko finansējumu 3,4 milj.EUR. Lielākā daļa projektu iesniegti Lielrīgas (38% no visiem iesniegtajiem projektiem), Ziemeļvidzemes (17% no visiem iesniegtajiem projektiem) un Viduslatvijas (14% no visiem iesniegtajiem projektiem) RLP. Šie ir tie reģioni, kuri aptver diezgan lielu daļu no Latvijas teritorijas, kā arī ekonomiskā attīstība ir salīdzinoši augsta, taču zema aktivitāte novērojama Dienvidkurzemes, Austrumlatgales, Zemgales un Ziemeļkurzemes reģionos. Pasākuma ieviešanu ietekmēja sarežģītā ekonomiskā situācija, ka būtiski samazināja lauku tūrisma pakalpojumu sniedzēju ienākumus un līdz ar to arī iespējas investēt esošo objektu attīstībā. Vislielākā rosība bija vērojama aktivitātē „Tūrisma pakalpojumu sniegšanas dažādošana”, paplašinot esošo tūrisma objektu piedāvāto pakalpojumu klāstu.

Pasākuma „**Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem**” ietvaros 2009.gadā tika izsludinātas 4 projektu iesniegumu pieņemšanas kārtas ar kopējo finansējumu 40 milj.EUR) apstiprināto projektu skaits šajās kārtās sasniedza 167, bet kopā 2009.gadā tika apstiprināti 464 projekti ar publisko finansējumu 40 milj.EUR. Ņemot vērā to, ka 2009.gadā Latvijā notika Latvijas Pašvaldību vēlēšanas, interese par atbalsta pasākumu nebija izteikta, pamatojoties uz finansējuma plānošanu nākamajiem periodiem. Tādēļ novērota vietējo pašvaldību kūrā pieteikšanās uz pasākumu „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”

2009.gadā salīdzinot ar 2008.gadu. Lielākā interese ir par atbalsta aktivitātēm, kas attiecas uz vietējās nozīmes saietu namu u. tml. objektu būvniecību vai rekonstrukciju un publiski pieejamas teritorijas labiekārtošanu, kā arī par pašvaldību ceļu būvniecību vai rekonstrukciju.

2009.gadā tika uzsākta LAP pasākuma „**Vietējo attīstības stratēģiju īstenošana**” ieviešana ar mērķi, izmantojot LEADER pieejas metodi, veicināt lauku iedzīvotāju iesaistīšanos vietējo problēmu risināšanā, uzlabot uz vietējām vajadzībām balstītus pārvaldības mehānismus vietējā līmenī un sniegt atbalstu vietējām attīstības iniciatīvām, kas ir saskaņotas ar LAP un iekļautas vietējo rīcības grupu izstrādātajās vietējās attīstības stratēģijās.

Atbalstu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanai saņēma 33 vietējās rīcības grupas (vietējo organizāciju un lauku iedzīvotāju apvienība, kas darbojas noteiktā teritorijā ar iedzīvotāju skaitu robežās no 5 līdz 65 tūkstoši). To darbības teritorija pārklāj 90,8% no valsts teritorijas, kas atbilst atbalsta saņemšanas nosacījumiem.

32 vietējo rīcības grupu darbības teritorijās tika uzsākta vietējo attīstības stratēģiju īstenošana atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā. Atklātu projektu iesniegumu konkursu organizēšanu un projektu iesniegumu pieņemšanu nodrošina vietējā rīcības grupa, kas veic arī projektu atbilstības izvērtējumu vietējai attīstības stratēģijai. Projekti, kas atbilst vietējai attīstības stratēģijai, tālāk tiek vērtēti Lauku atbalsta dienestā.

Kopumā 2009.gadā Lauku atbalsta dienestā tika saņemti 540 vietējām attīstības stratēģijām atbilstoši projektu iesniegumi ar kopējo finansējumu 6,5 milj.EUR, kas pārsniedza izsludināto publisko finansējumu. Vislielākā interese tika izrādīta aktivitātē, kurā atbalstu var saņemt sabiedrisko aktivitāšu (tajā skaitā apmācību un interešu klubu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un cita brīvā laika pavadīšanas aktivitāšu) dažādošanai vietējiem iedzīvotājiem. Tāpat vietējiem iedzīvotājiem svarīga un nepieciešama bijusi aktivitāte, kurā atbalstu piešķir pakalpojumu pieejamības nodrošināšanai – jaunu pakalpojumu izveidei un esošo kvalitātes uzlabošanai un sasniedzamības nodrošināšanai.

Ņemot vērā, ka vietējo rīcības grupu vietējās attīstības stratēģijās aktivitātes ir vairāk vērstas uz sabiedrisko labumu, visvairāk projektu iesniegumus iesniegušas biedrības un nodibinājumi (458 projektu iesniegumi) un pašvaldības (58 projektu iesniegumi).

Lai nodrošinātu kvalitatīvu vietējās attīstības stratēģijas īstenošanu, 32 vietējās rīcības grupas saņēma atbalstu arī darbības nodrošināšanai, publicitātes pasākumiem, kas sniedz informāciju par vietējās rīcības grupas darbības teritoriju un vietējo attīstības stratēģiju, vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pētījumiem, vietējo rīcības grupu pārstāvju dalībai mācībās, pasākumu organizēšanai potenciālajiem projektu iesniegumu iesniedzējiem un to dalībai dažādos pasākumos Latvijā un citās Eiropas Savienības dalībvalstīs.

3.2. LAP 2.ass platību veida maksājumu pasākumi

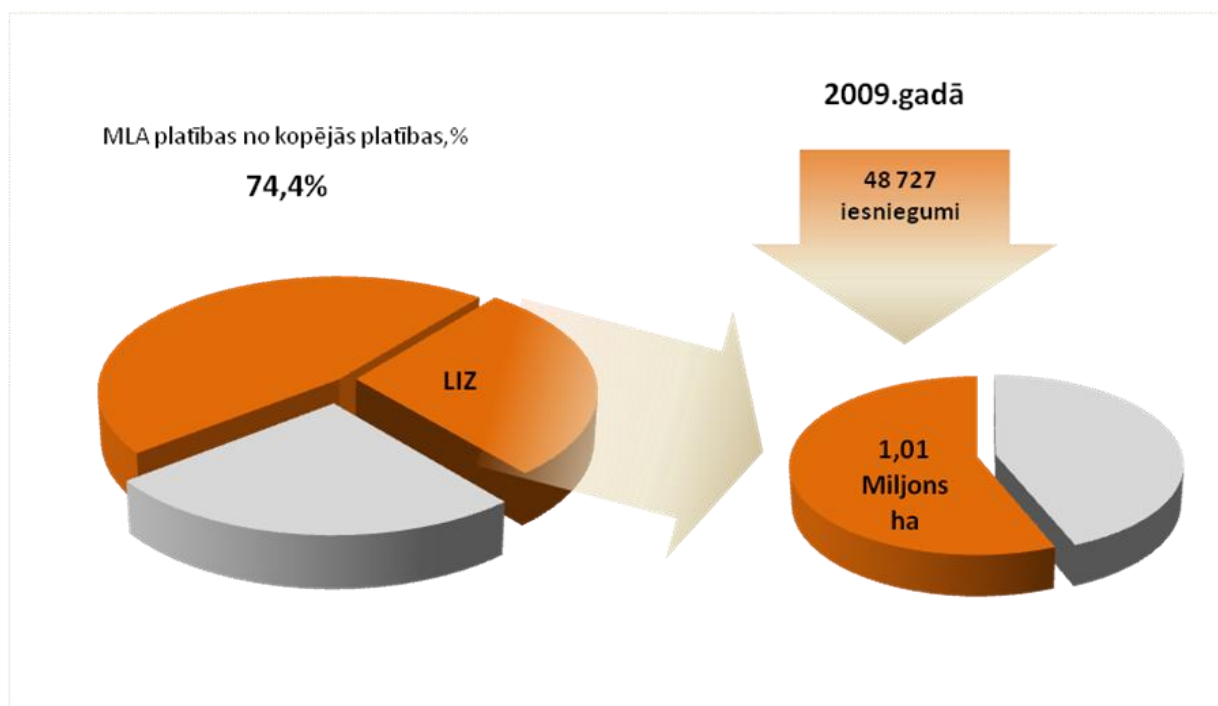
Sākot ar 2008. gadu lauksaimniekiem tika dota iespēja pieteikties platību maksājumiem, izmantojot elektronisko pieteikšanās sistēmu (EPS), kas būtiski atviegloja un optimizēja pieteikšanās procesu. Šāda iespēja pastāvēja arī 2009 gadā, un to izmantoja 1626 lauksaimnieki.

LAP 2004-2006 ietvaros 2009. gadā jaunas saistības uzņemt nevarēja, un atbalsts par papildus pieteikto platību netika piešķirts. 2009. gadā, paplašinot jau esošās BLA, BDUZ, BI saistības LAP 2004-2006 ietvaros kaut vai par 0.01 ha vai 0.01 m, lauksaimnieks uzņēms jaunas piecu gadu saistības LAP ietvaros, ievērojot saistošos atbalsta saņemšanas nosacījumus.

2009.gadā jaunas saistības pasākuma “Agrovide” apakšpasākumos BLA un BDUZ varēja uzņemt tikai tie atbalsta pretendenti, kuriem bija beidzies saistību periods LAP 2004-2006 ietvaros, savukārt apakšpasākumos IDIV un RLZP jaunas saistības uzņemt nevarēja.

Pirmo reizi 2009.gadā ieviesta un uzsākta platību maksājumu iesniegumu skenēšana un verificēšana, lai panāktu ātrāku iesnieguma datu ievadīšanu IAKS.

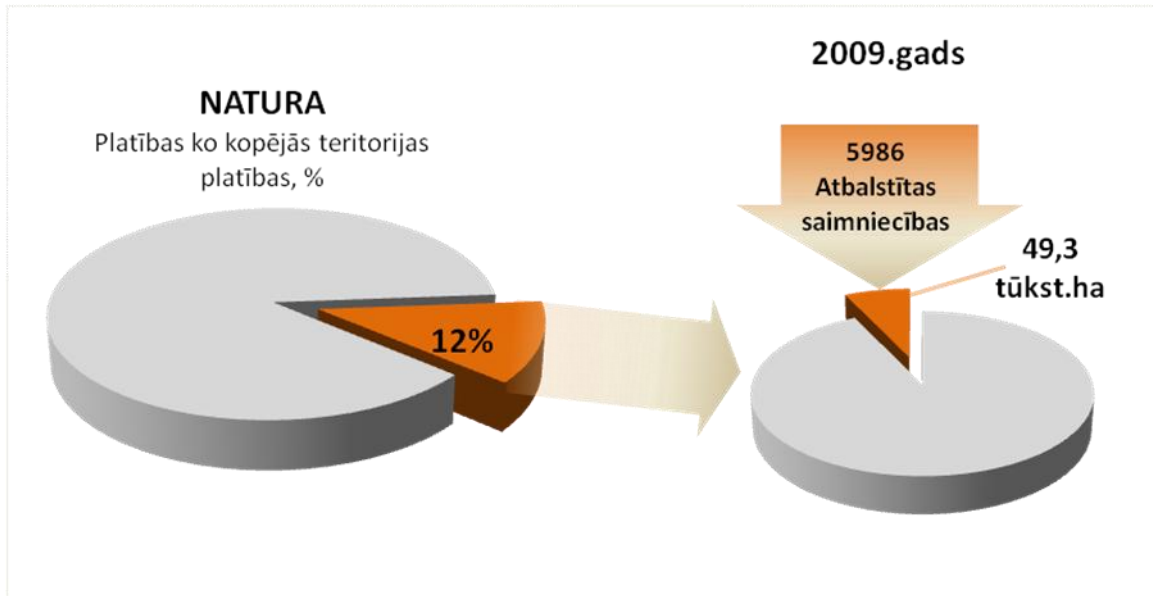
Pasākuma „Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)” (MLA) 2009.gadā atbalstam pieteicās 48 727 pretendenti. Kopējais izmaksātais atbalsts 2009.gadā sastādīja 40,6 milj.EUR. Vidējā izmaksātā atbalsta summa 1 atbalstītājai saimniecībai bija aptuveni 832,4 eiro, kas ir aptuveni par 26% mazāka nekā 2008.gadā.

Avots: ZM

2.attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākumam „Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas” 2009.gadā

Pasākuma „Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK” ietvaros 2009.gadā tika atbalstītas 5986 saimniecības ar apstiprinātu kopējo lauksaimniecībā izmantojamās zemes platību 49 272 ha. Kopējais izmaksātais atbalsts 2009.gadā sasniedza 2 milj.EUR.

Avots: ZM

3.attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākumam „NATURA 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EKK (LIZ platība NATURA 2000 teritorijas)” 2009.gadā

Pasākuma „Agrovide” ietvaros 2009.gadā tika īstenoti šādi apakšpasākumi:

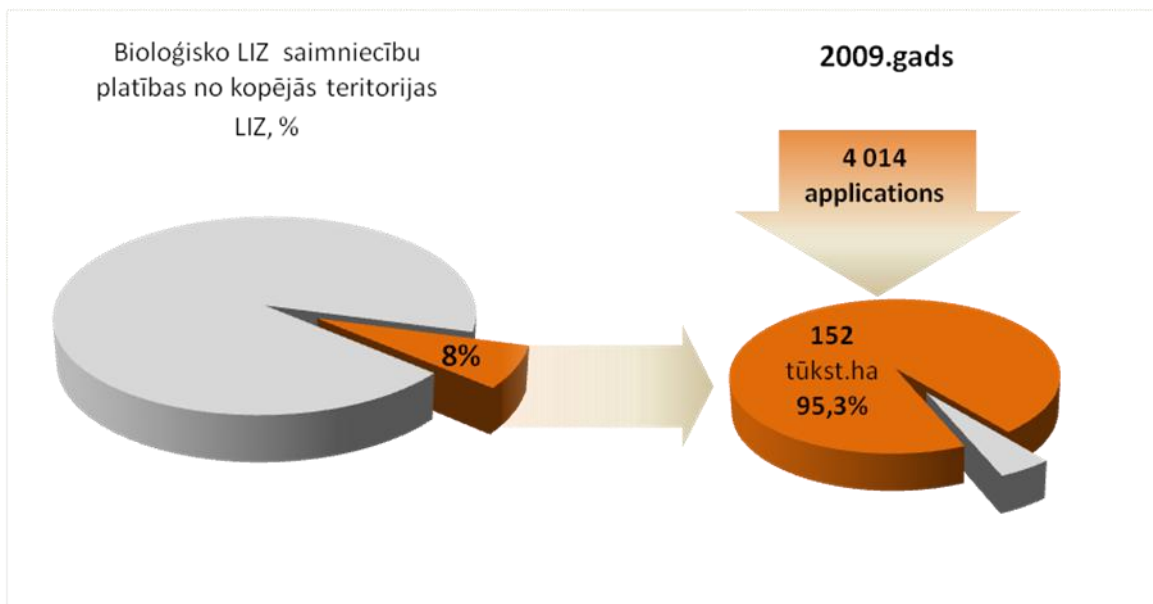
- “Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” (BLA);
- “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” (BDUZ);
- “Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana” (LDGRS);
- “Buferjoslu ierīkošana” (BI);
- “Erozijas ierobežošana” (EI);
- “Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana” (IDIV);
- “Rugāju lauks ziemas periodā” (RLZP).

Pasākumā „Agrovide” kopā apstiprināto atbalsta pretendentu skaits uz 2009.gadu bija 3957, noslēgto līgumu skaits šajā periodā bija 4014. Kopējā atbalstītā platība, neietverot LAP 2004-2006 saistības, sasniedza 93 248 ha, kas ietver šādus saistību veidus:

- BLA, kuras ietvaros atbalstīta 55 221 ha liela platība;
- IDIV, kuras ietvaros atbalstīta 267 ha liela platība;
- BDUZ (saistību apakšveids – ganību apsaimniekošana (ietverot lopkopības noslogojuma ierobežojumus, zemas intensitātes pasākumus, zāles pļaušanu) un ganību izveidošana (ietverot pāreju no laukaugu kultūrām), kuras ietvaros atbalstīta 20 840 ha liela platība;
- Darbības bioloģiskajai daudzveidībai labvēlīgu biotopu ierīkošanai (piemēram, ziemāju rugāju atstāšana aramzemē, pļaušanas datumu pielāgošana), kuras ietvaros atbalstīta 16 920 ha liela platība;

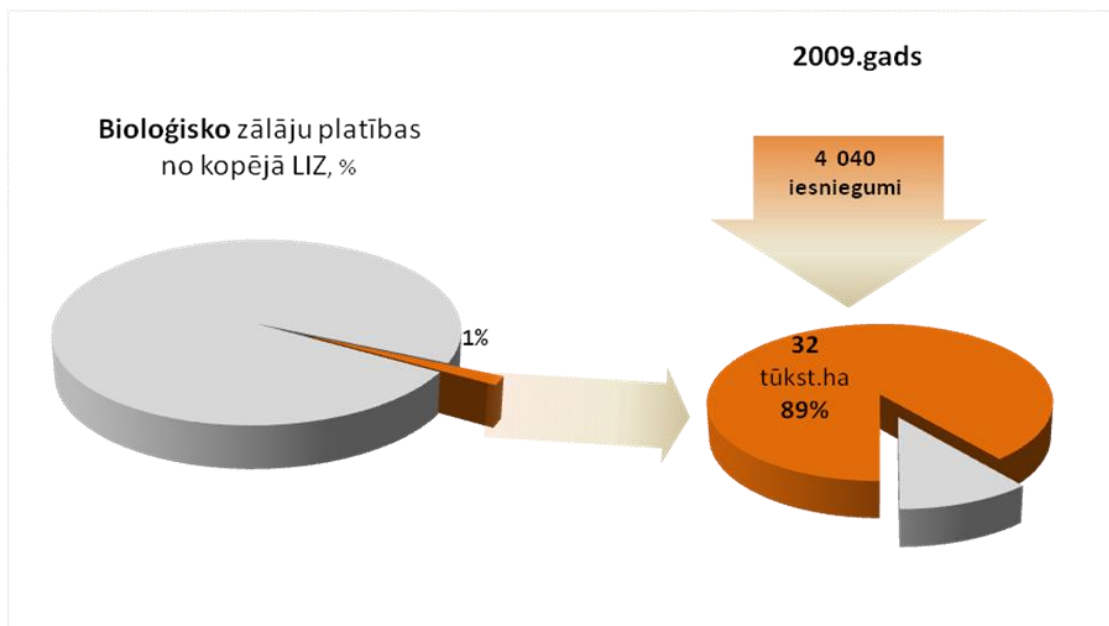
Pasākuma „Agrovide” apakšpasākumu BLA, IDIV un BDUZ ietvaros notiek veiksmīga zemes apsaimniekošana ar mērķi uzlabot bioloģisko daudzveidību, kas noris izmantojot videi draudzīgas apsaimniekošanas metodes, 2009.gadā šī platība bija 76328 ha.

2009.gadā pasākuma ietvaros izmaksātais publiskais finansējums atbalsta pretendentiem bija 26,6 milj.EUR. Vidēji par vienu ha atbalsta pretendents visa pasākuma īstenošanas periodā ir saņēmis 38,4 eiro.

Avots: ZM

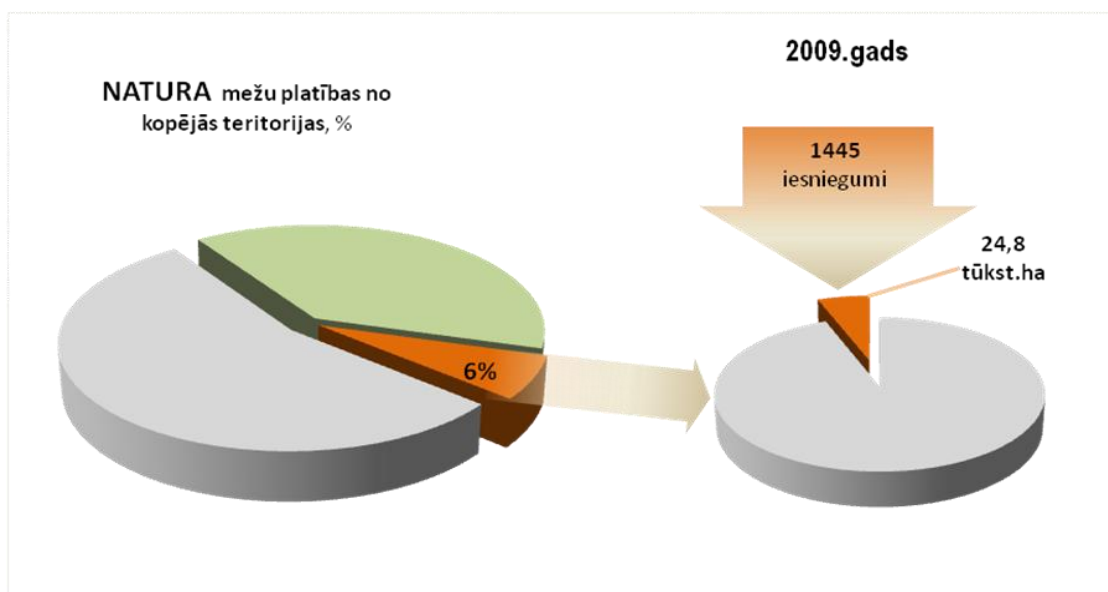
4.attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākuma „Agrovide” apakšpasākumam „Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība” 2009.gadā

Avots: ZM

5.attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākuma „Agrovide” apakšpasākumam “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos” 2009.gadā

Pasākuma „NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem, par aizliegto saimniecisko darbību)” ietvaros 2009.gadā atbalstīto mežsaimniecību skaits bija 1254 un atbalstītās zemes platības bija 15 301 ha

Avots: ZM

6.attēls. Pietiekšanās uz atbalstu LAP pasākumam „NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem, par aizliegto saimniecisko darbību)” 2009.gadā

6. Tabula. LAP pasākuma „Agrovide” ietvaros pieteikto iesniegumu skaits un apstiprinātie ha 2009.gadā

Pasākums	Pasākuma saīsinājums	Iesniegumu skaits	Apstiprinātie ha
„Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas”	MLA	48 727	1 013 489
„Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK”	NATURA	5 986	49272
„Natura 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)”	NIM	1 445	24 800
„Agrovide” apakšpasākumi:			
• “Bioloģiskās lauksaimniecības attīstība”;	BLA	3 963	152 439
• “Bioloģiskās daudzveidības uzturēšana zālajos”;	BDUZ	4 040	31 522
• “Lauksaimniecības dzīvnieku ģenētisko resursu saglabāšana”;	LDGRS	373	-
• “Buferjoslu ierīkošana”;	BI	215	249 200
• “Ērozijas ierobežošana”;	EI	7 221	383 198
• “Integrētās dārzkopības ieviešana un veicināšana”;	IDIV	76	264
• “Rugāju lauks ziemas periodā”.	RLZP	457	18 056

Avots: LAD

4. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam finansiālā īstenošana

7. tabula. LAP publiskā finansējuma maksājumi

Kods	Ass/Pasākumi	Publiskais finansējums 2009.gadā		Publiskais finansējums – kumulatīvie maksājumi no 2007.-2009. gadam	
		'000 LVL	'000 EUR ⁵	'000 LVL	'000 EUR ²
1	2	3	4	5	6
1.ASS LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒTSPĒJAS UZLABOŠANA					
111	Arodapmācības un informācijas pasākumi – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	278 581 0	396 385 0	278 581 0	396 385 0
112	Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	1 507 128 0	2 144 450 0	1 507 128 0	2 144 450 0
113	Priekšlaicīga pensionēšanās – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	3 047 330 3 047 330	4 335 960 4 335 960	4 160 433 4 160 433	5 919 763 5 919 763
114	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	4 579 0	6 516 0	4 579 0	6 516 0
121	Lauku saimniecību modernizācija – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	21 028 698 0	29 921 141 0	39 563 705 0	56 294 081 0
122	Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	795 115 0	1 131 347 0	795 115 0	1 131 347 0
123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	959 917 0	1 365 838 0	959 917 0	1 365 838 0
125	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	276 601 0	393 568 0	276 601 0	393 568 0
131	To standartu ievērošana, kas pamatojas uz Kopienas tiesību aktiem – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	2 333 905 2 333 905	3 320 847 3 320 847	2 333 905 2 333 905	3 320 847 3 320 847
141	Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	8 185 823 6 624 022	11 647 377 9 425 134	8 321 080 6 759 279	11 839 831 9 617 587
142	Ražotāju grupas – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	342 593 339 237	487 466 482 691	365 663 362 307	520 292 515 516
	1.ass kopā – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	38 760 270 12 344 494	55 150 895 17 564 632	58 566 707 13 615 924	83 332 916 19 373 714
2.ASS VIDES UN LAUKU AINAVAS UZLABOŠANA					
212	Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas) – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	28 497 421 1 335	40 548 177 1 900	70 789 688 1 335	100 724 651 1 900
213	Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	1 384 625 95	1 970 144 135	2 685 420 95	3 821 008 135
214	Agrovides maksājumi – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	21 726 379 42 842	30 913 852 60 959	21 726 379 42 842	30 913 852 60 959

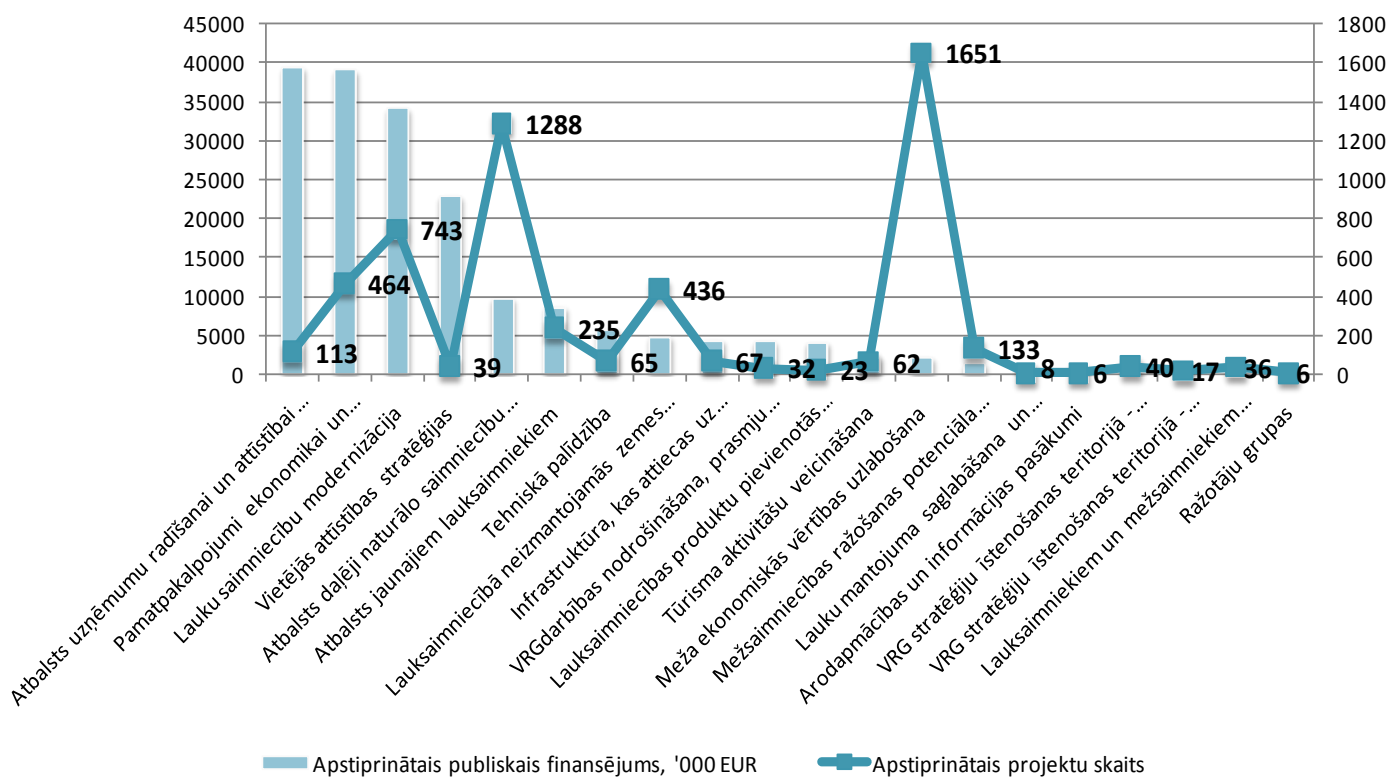
⁵ 1 EUR = 0,702804 LVL

223	Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	887 214 0	1 262 392 0	887 214 0	1 262 392 0
224	NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem) – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	642 110 0	913 640 0	642 110 0	913 640 0
226	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	141 650 0	201 550 0	141 650 0	201 550 0
2. ass kopā – tai skaitā pārejas posma izdevumi*		53 279 399 44 272	75 809 755 62 994	96 872 461 44 272	137 837 094 62 994
3.ASS DZĪVES KVALITĀTE LAUKU APVIDOS UN LAUKU EKONOMIKAS DAŽĀDOŠANA					
312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	2 424 116 0	3 449 207 0	2 744 353 0	3 904 863 0
313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	134 495 0	191 369 0	134 495 0	191 369 0
321	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	3 051 450 0	4 341 823 0	3 051 450 0	4 341 823 0
323	Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana – tai skaitā pārejas posma izdevumi*	104 889 0	149 244 0	104 889 0	149 244 0
3. ass kopā – tai skaitā pārejas posma izdevumi*		5 714 951 0	8 131 642 0	6 035 188 0	8 587 299 0
4.ASS LEADER PIEEJAS ĪSTENOŠANA					
431	Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve, teritorijas aktivizēšana – tai skaitā pārejas posma izdevumi *	1 737 0	2 472 0	1 737 0	2 472 0
4. ass kopā – tai skaitā pārejas posma izdevumi*		1 737 0	2 472 0	1 737 0	2 472 0
TEHNISKĀ PALĪDZĪBA					
Tehniskā palīdzība – tai skaitā pārejas posma izdevumi*		761 084 0	1 082 925 0	761 084 0	1 082 925 0
PROGRAMMA KOPĀ					
Programma kopā – tai skaitā pārejas posma izdevumi*		98 517 440 12 388 766	140 177 689 17 627 626	162 237 177 13 660 196	230 842 706 19 436 708

Avots: ZM

* saskaņā ar regulu (EK) Nr. 1320/2006

Pavisam 2009.gadā investīciju veida pasākumos tika pieņemti 5 461 projekti par kopējo publiskā finansējuma apjomu 128 milj. EUR, savukārt apstiprināti - 5 464 projekti (185 milj. EUR) (ieskaitot iepriekšējā pārskata periodā iesniegtos projektu iesniegumus). Pasākuma „Tehniskā palīdzība” ietvaros tika apmaksāti 33 par kopējo publisko finansējumu 1,08 milj. EUR.

*VRG – Vietējās rīcības grupas

Avots: ZM

7.attēls. LAP pasākumu apstiprinātais publiskais finansējums LVL un apstiprināto pieteikumu skaits 2009.gadā

Analizējot gan apstiprināto projektu iesniegumu, gan arī attiecīgi apstiprinātā publiskā finansējuma struktūru investīciju veida pasākumu ietvaros, secināms, ka 2009.gadā finansiāli apjomīgākie pasākumi bija (skatīt 7. un 8.attēlu):

- Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai – apstiprinātais publiskais finansējums bija 39,5 milj. EUR, jeb 21% no kopējā apstiprinātā publiskā finansējuma;
- Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem - apstiprinātais publiskais finansējums bija 39 milj. EUR, jeb 21% no kopējā apstiprinātā publiskā finansējuma;
- Lauku saimniecību modernizācija - apstiprinātais publiskais finansējums bija 34 milj. EUR;

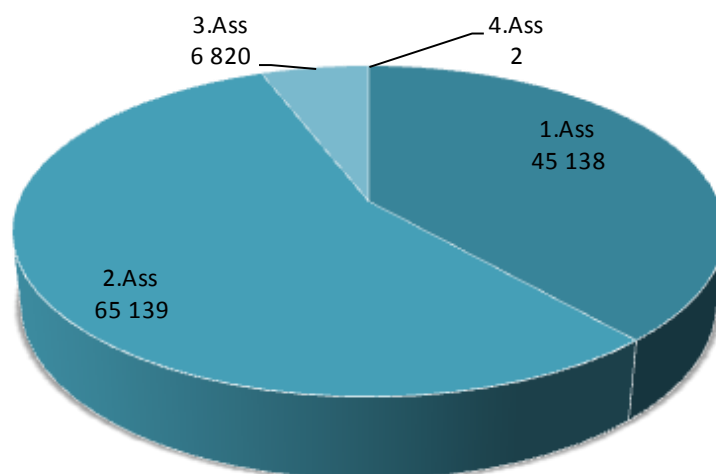
Savukārt apstiprināto projektu iesniegumu skaita ziņā par veiksmīgākajiem atbalsta pasākumiem 2009.gadā uzskatāmi:

- Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana – 1651, jeb 30% no kopējā apstiprināto projektu iesniegumu skaita;
- Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija – 1288, jeb 24% no kopējā apstiprināto projektu iesniegumu skaita;
- Lauku saimniecību modernizācija - 743, jeb 14% kopējā apstiprināto projektu iesniegumu skaita;

- Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem - 464, jeb 8% kopējā apstiprināto projektu iesniegumu skaita.

Svarīgi piebilst arī to, ka atšķirīgi secinājumi izdarāmi, ja vērtē apstiprinātā publiskā finansējuma struktūru un apstiprināto projektu iesniegumu skaitu kontekstā, proti, ja atbalsta pasākuma „Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana” ietvaros 2009.gadā ir visvairāk apstiprināto projektu iesniegumu, tad redzams arī tas, ka apstiprinātā publiskā finansējuma ziņā šis atbalsta pasākums ir salīdzinoši mazāk finansiāli ietilpīgs. Tas ir tādēļ, ka šī pasākuma ietvaros iesniegtie projekti ir mazi, salīdzinājumā, piemēram, ar projektu iesniegumiem atbalsta pasākumā „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai”, kur aptuveni 2% no visiem projektu iesniegumiem apstiprinātā publiskā finansējuma apjoms sasniedz 25% no kopējā apstiprinātā finansējuma.

2009.gadā LAP ietvaros lielākā daļa maksājumu, t.i. 55%, tika veikti 2.ass atbalsta pasākumiem. Tiem seko 1.ass pasākumi, kur izmaksātā publiskā finansējuma apjoms sasniedz 39% no kopējiem veiktajiem maksājumiem 2009.gadā. 3.ass pasākumu ietvaros veiktie maksājumi veido tikai nepilnus 6% no visiem kopējiem veiktajiem maksājumiem 2009.gadā (skat. 4 att.)

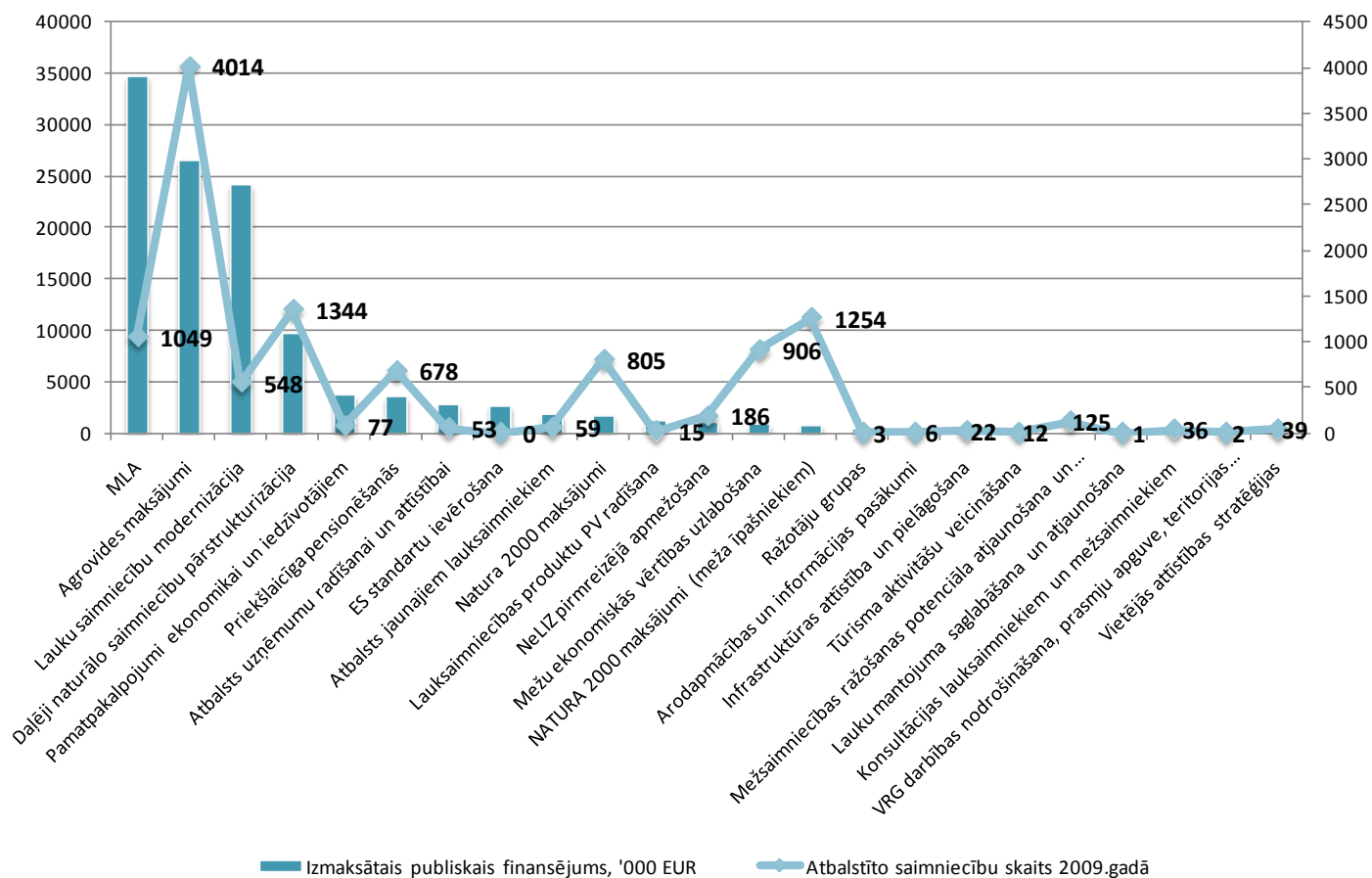
Avots: ZM

9.attēls. LAP izmaksātais publiskais finansējuma sadalījums pa asīm 2009.gadā, '000 EUR

Izmaksātā atbalsta ziņā, finansiāli visveiksmīgākie pasākumi 2009.gadā ir bijuši:

- Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas) – pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāts publiskais finansējums 35 milj. EUR apmērā (30% no visiem 2009.gadā veiktajiem LAP maksājumiem);
- Agrovide - pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāts publiskais finansējums 27 milj. EUR apmērā (23% no visiem 2009.gadā veiktajiem LAP maksājumiem);

- Lauku saimniecību modernizācija - pasākuma ietvaros atbalsta pretendentiem ir izmaksāts publiskais finansējums gandrīz 24 milj. EUR apmērā (21% no visiem 2009.gadā veiktajiem LAP maksājumiem).

Avots: ZM

10.attēls. Apmaksātie projektu 2009.gadā

Jāpiebilst, ka 2009. gadā LAD turpināja administrēt un izmaksāt atbalstu par 2008. gadā uzņemtajām LAP 2004-2006, t.i. pārejas posma saistībām (skat. 7.tabulā).

5. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam Nepārtrauktā novērtēšana

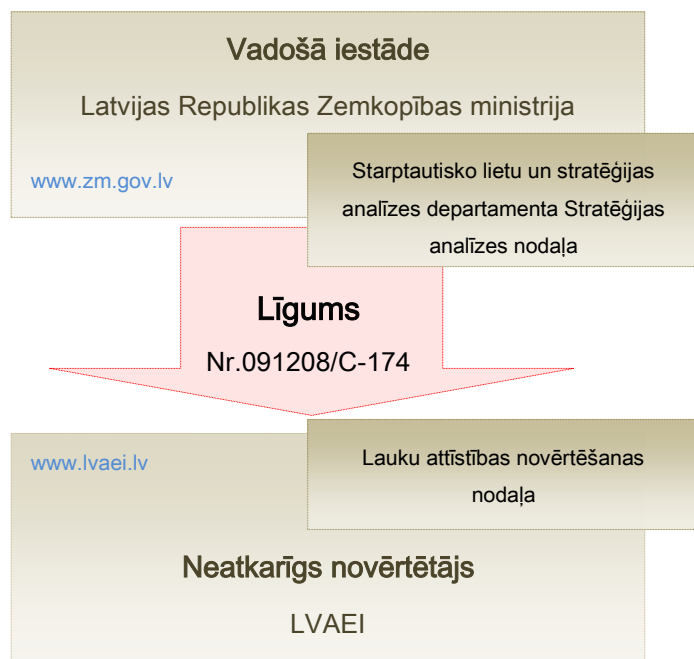
5.1. Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas izveidošana

5.1.1. Novērtēšanas sistēma un novērtēšanas plāns

Saskaņā ar Padomes Regulās (EK) Nr.1290/20051, Nr.1698/20052 prasīto, MK noteikumos Nr.573 „Kārtība, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai” noteiktas fondu administrēšanā un uzraudzībā iesaistīto institūciju funkcijas un kompetence funkciju izpildei, ELFLA administrēšanu nodrošina:

- Zemkopības ministrija - Vadošā iestāde un Kompetentā iestāde,
- Lauku atbalsta dienests - Maksājumu iestāde,
- Sertifikācijas iestāde- izvēlas piemērojot publisko iepirkumu,
- LAP Uzraudzības komiteja - koleģiāla administrēšanā iesaistīta iestāde.
- Latvijas valsts agrārās ekonomikas institūts – neatkarīgs novērtētājs (Nepārtrauktā novērtēšana + Vidustemiņa novērtējums)

Saskaņā ar Padomes Regulā (EK) Nr.1698/2005 noteikto, dalībvalstij jāizveido un jāievieš Vienoto uzraudzības un novērtēšanas sistēmu. Zemkopības ministrija kā Vadošā iestāde ir atbildīga par Latvijas LAP Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas izveidi Latvijā. Lai nodrošinātu saistību izpildi, ZM ir noslēgusi līgumu ar Latvijas valsts agrārās ekonomikas institūtu (turpmāk –LVAEI) par LAP Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas (LAP NNS) izveidi un uzturēšanu.

Avots: ZM

10.attēls. LAP NNS izveidošanas un uzturēšanas institūcijas

Atbilstoši Vadošās iestādes rīkojumam par Nepārtrauktās novērtēšanas īstenošanu atbildīgā struktūrvienība ir: Starptautisko lietu un stratēģijas analīzes departamenta Stratēģijas analīzes nodaļa. Savukārt LVAEI Līguma ietvaros izveidoja jaunu struktūrvienību: Lauku attīstības novērtēšanas nodaļa.

Saskaņā ar Līguma nosacījumiem LVAEI ir apņēmis izveidot un uzturēt Lauku attīstības programmas Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmu īstenojot sekojošus uzdevumus:

- Izveidot LVAEI ietvaros struktūrvienību LAP NNS uzturēšanai, nodrošinot tās darbību ar profesionālu un kvalificētu personālu un attiecīgu aprīkojumu;
- Izstrādāt un iesniegt ZM apstiprināšanai ikgadējos Darba plānu projektus, ievērojot Līguma noteiktos mērķus, rezultātus un termiņus;
- Nodrošināt kvalitatīvu un savlaicīgu darba plānā noteikto uzdevumu izpildi, par progresu regulāri informējot ZM;
- Nodrošināt regulāru aktuālās informācijas apriti, par NNS ietvaros sasniegtajiem rezultātiem.

5.1.2. Novērtētāja atlasīšana

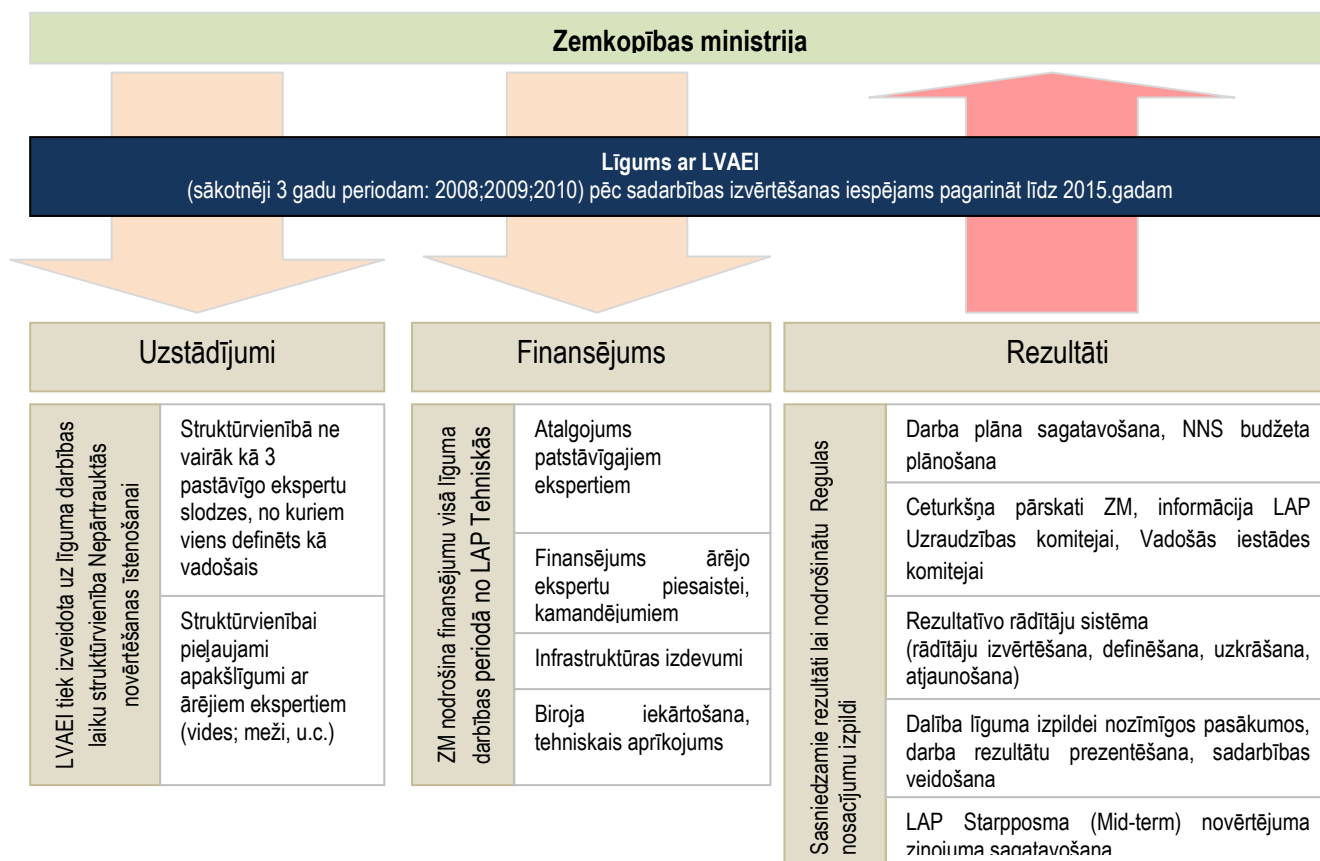
2008.gada 9.decembrī ir noslēgts Līgums "Lauku attīstības programmas (LAP) 2007-2013 Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas uzturēšana" starp ZM un LVAEI, kura ietvaros LVAEI nodrošina LAP NNS uzturēšanu visai programmai, kā arī Līguma ietvaros veic Vidustermiņa novērtējuma ziņojuma sagatavošanu. Līgums ar LVAEI tiek finansēts no LAP Tehniskās palīdzības līdzekļiem.

Atbilstoši "Publisko iepirkumu likums"⁵ 3.pantā⁶ un MK noteikumu Nr.573 „Kārtība, kāda administrē Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai” 13.pantā⁷ noteikto, ZM un LVAEI Līgums noslēgts neveicot iepirkuma procedūru.

Lēmums par labu LVAEI izvēlei pieņemts pamatojoties uz to, ka institūts apvieno pieredzējušus lauksaimniecības ekonomikas speciālistus ar plašu pieredzi dažādu lauksaimniecības ekonomisko pētījumu veikšanā, institūta speciālisti ir piedalījušies iepriekšējo atbalsta programmu izstrādē un to novērtēšanas pasākumos. Institūts īsteno vairākus valsts deleģētus pasākumus, kuru rezultātā tiek iegūtas apjomīgas datu kopas un informācijas apkopojumi, kas piemērojami LAP novērtēšanas vajadzībām.

⁶ LR 06.04.2006. likuma "Publisko iepirkumu likums" 3.panta „Likuma piemērošanas izņēmumi” 1.punkta 8.apakšpunktu ir noteikts, ka šo likumu nepiemēro, ja pasūtītājs slēdz līgumu par pakalpojumiem, kurus sniedz cita iestāde vai persona, kas arī ir pasūtītājs šā likuma izpratnē un kam saskaņā ar ārējiem normatīvajiem aktiem ir izņēmuma tiesības sniegt attiecīgo pakalpojumu, līdz ar to ZM un LVAEI līgums ir noslēgts neveicot iepirkuma procedūru Publiskā iepirkuma likuma izpratnē.

⁷ „valsts un ES atbalsta lauksaimniecībai un lauku attīstībai ietekmes nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas uzturēšanu nodrošina Latvijas Valsts Agrārās ekonomikas institūts”

Avots: ZM

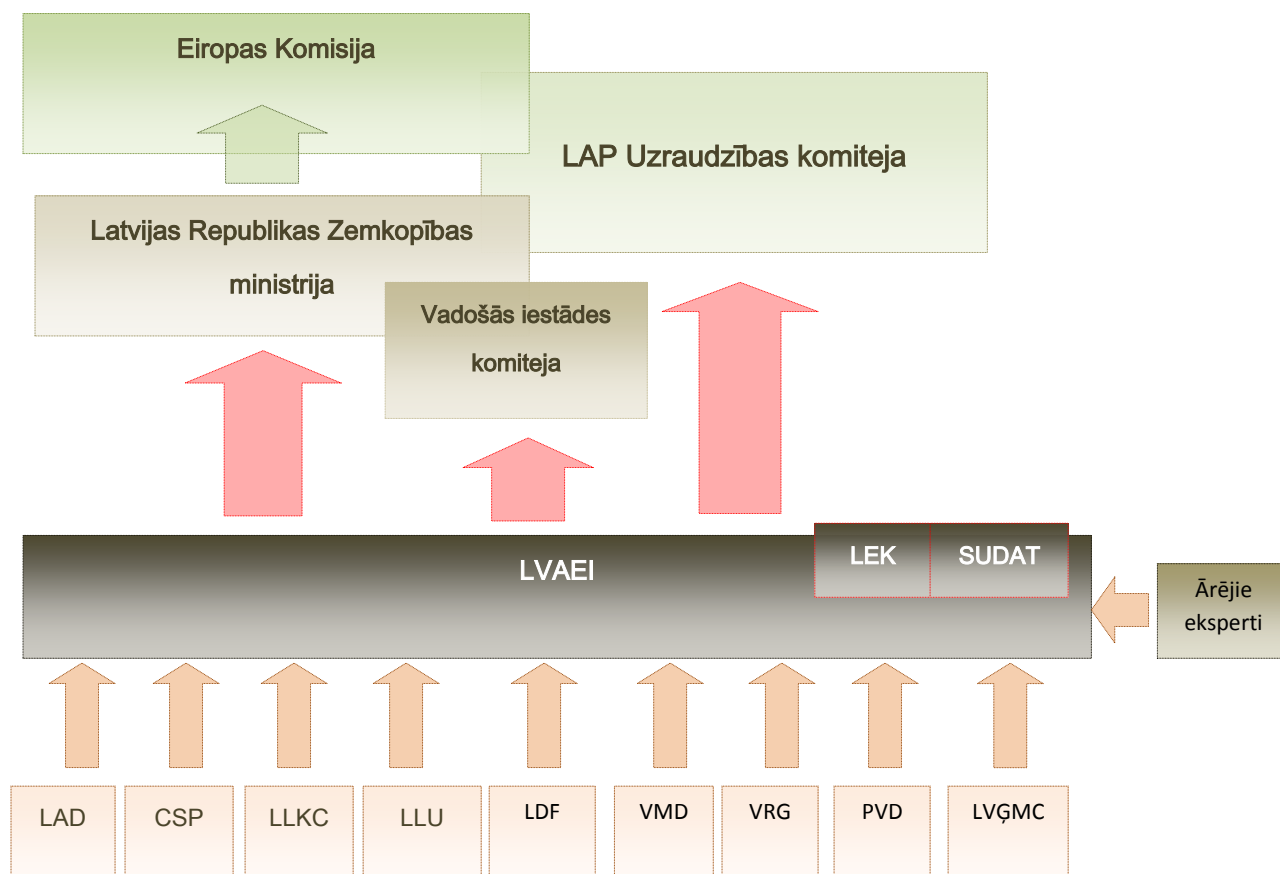
11. attēls. Līguma nosacījumi par LAP NNS īstenošanu

Līgums ir spēkā līdz 2010.gada 31.decembrim. Pēc šī termiņa ZM izvērtējot līdzšinējo sadarbību un ziņojuma kvalitāti lems par Līguma turpināšanu līdz 2015.gadam.

5.1.3. Vadošās iestādes koordinēšana ar novērtētāju

Uzraudzību par Nepārtrauktās novērtēšanas pasākumu īstenošanu veic ZM. ZM nodrošina arī atskaites sagatavošanu, iesniegšanai Eiropas komisijā par LAP Nepārtrauktās novērtēšanas īstenošanu iekļaujot informāciju gan Ikgadējos ziņojumos, gan Stratēģiskajos ziņojumos.

Savukārt Līgumā ar LVAEI ir atrunātas aktivitātes, ar kuru starpniecību notiek informācijas apmaiņa par sasniegtajiem rezultātiem LAP NNS Līguma ietvaros.

Avots: CSP

12. attēls. Informācijas apmaiņa par sasniegtajiem rezultātiem LAP NNS Līguma ietvaros

Informācijas apmaiņa notiek vairākos līmeņos:

- LVAEI par Līgumā paredzēto uzdevumu/pasākumu rezultātiem informē Zemkopības ministriju iesniedzot ceturkšņu pārskatus, tādējādi nodrošinot Līguma pārskatāmību. Paralēli tiek rīkotas ZM atbildīgās struktūrvienības un LVAEI sanāksmes, lai diskutētu par aktuālākajiem jautājumiem.
- Pēc vajadzības LVAEI tiek pieaicināts Vadošās iestādes komitejas sēdēs, kur tiek prezentēti NNS rezultāti. Vadošās iestādes komiteja apvieno LAP ieviešanā iesaistīto ZM struktūrvienību un LAD pārstāvjus.
- LVAEI tiek pieaicināts arī LAP Uzraudzības komitejas sēdēs lai iepazīstinātu ar Nepārtrauktās novērtēšanas rezultātiem un sasniegtajiem Programmas rezultātiem Uzraudzības komitejas locekļus.
- Lai nodrošinātu LAP NNS nepieciešamās informācijas apmaiņu, datu iegūvi LVAEI uztur patstāvīgus kontaktus ar datu sniedzējiem (CSP, LAD, u.t.t.) .
- Novērtēšanas pasākumu nodrošināšanai pēc vajadzības tiek piesaistīti ārējie eksperti. LVAEI eksperti uztur pastāvīgu kontaktu ar šiem ārējiem ekspertiem, kā arī izrauga deleģētā darba izpildes kvalitāti.

5.2. Uzsāktās un pabeigtās NNS aktivitātes

Līgums ar LVAEI tika noslēgts 2008.gada decembrī.

2008. gadā galvenās aktivitātes Līguma ietvaros bija organizatoriski pasākumi Līguma izpildes nodrošināšanai (biroja iekārtošana; biroja aprīkojuma iegāde).

2009. gadā aizsākās aktīva darbība Nepārtrauktās novērtēšanas ietvaros. 2009.gada Darba plānā noteikti pasākumu galvenie rezultāti:

- Sagatavots rādītāju saraksts ar datu ieguves avotiem;
- Izveidota aktualizētas intervences loģikas programmas pasākumiem. Sagrupēti rādītāji. Noteikta cēloniskā ķēde no budžeta ieguldījuma caur pasākumu iznākumu un rezultātiem uz to ietekmi. Secīgs ieguldījuma izvērtējums pasākuma mērķa sasniegšanā;
- Intervences loģikas rādītāju aktualizācija;
- Definēti novērtēšanas jautājumi izstrādājot secinājumu izdarīšanas kritērijus, kur nepieciešams identificēt mērķu līmeņus;
- Kartogrāfijas principu noteikšana novērtēšanas rezultātu atspoguļošanai/publiskošanai;
- Tematisko novērtējumu izstrāde;
- Sadarbības izveide ar datu uzkrājējorganizācijām.

Īstenotie pasākumi galvenokārt vērsti uz kopējo LAP Novērtēšanas sistēmas izveidi un sakārtošanu apzinot nepieciešamos un pieejamos rādītājus, to datu avotus, kā arī izveidojot skaidru intervences loģiku secinājumu izdarīšanai.

Īstenojot šos pasākumus tiks nodrošināta pilnvērtīga Vidustermiņa novērtējuma sagatavošana, tādejādi veidojot vienotu sistēmu.

Kā aktualitāte 2009.gadā tika uzsākts Tematiskais novērtējums „Par Lauku attīstības programmas 2007.-2013. gada pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” izvērtēšanu” . Novērtēšanas mērķis ir izvērtēt ZM plānotās izmaiņas pasākuma nosacījumos, kā arī ieteikt risinājumus to pilnveidošanai. Tematiskā novērtējuma gala ziņojuma nodošanas termiņš ir 2010.gada janvāris.

5.3. Datu vākšana

5.3.1. Datu vākšanas pieeja un sistēma

Datu ieguvi un uzkrāšanu nodrošina LVAEI. Datu ieguve, galvenokārt, nozīmē pieprasījumu nosūtīšanu atbildīgajai institūcijai, kā arī datu atlase no datu bāzēm, jo novērtētājam ir nodrošināta pieeja arī datu uzkrāšanas rīkiem citās institūcijās, kur tas iespējams.

Datu uzkrāšana un apstrāde tiek nodrošināta Excel formā. Šobrīd šāda kārtība pietiekami apmierina vajadzības. 2010.gadā kā viena no Darba plānā iekļautajām aktivitātēm paredz izvērtēt nepieciešamību izstrādāt datu uzkrāšanas un apstrādes rīku.

5.3.2. Galvenie datu avoti

Kā nozīmīgākie datu avoti tiek izmantoti:

- LAD – uzraudzības dati. LVAEI ir nodrošināta pieeja LAP Informācijas sistēmai lai bez starpniecības piekļūtu nepieciešamajiem datiem;
- CSP – Statistikas informācija (*bāzes līmeņa rādītāji, ietekmes rādītāji*);
- LVAEI (LEK; SUDAT) – tiek izmantots ekonomisko rādītāju vērtējumiem;
- VRG – dati Leader pasākumu izvērtēšanai;
- VMD – pamatinformācija meža pasākumu izvērtēšanai.
- PVD – informācija par pārstrādes uzņēmumiem
- LLKC – informācija par apmācību un konsultāciju pasākumu rezultātiem;
- LVĢMC; LDF – vides rādītāji

5.3.3. Pārskats par galvenajām iegūtu datu nepilnībām un aktivitātēm, lai tās novērstu

Vērtējot kopumā nav vērojams nozīmīgs datu trūkums, tomēr tas ir konstatēts atsevišķos pasākumos, kā, piemēram, vides pasākumi, Leader pasākumi un apmācības.

Vides pasākumos kā trūkums jāatzīmē datu ieguves sistēmas neesamība. Valsts līmenī tiek apkopoti atsevišķi pamatrādītāji, tomēr LAP programmai specifiski rādītāji trūkst. Nepieciešams pastāvīgs datu monitoringa, īpaši attiecībā uz bioloģisko daudzveidību. Metodes un metodoloģijas datu ieguvei tika izstrādātas 2004-2006.gada periodā, tomēr galvenais kavēklis šādas sistēmas izveidē ir datu monitoringa izmaksas, kas atsevišķos gadījumos pārsniedz samērīguma principu. 2010.gadā plānots pārskatīt un aktualizēt agrovides pasākumu datu monitoringu.

Leader pasākumos ir konstatēta datu nepietiekamība, jo LAP IS datu bāzē netiek apkopota informācija par VRG, savukārt novērtēšanas vajadzībām tā ir aktuāla. Šajā gadījumā kā risinājums ir plānota VRG anketēšana.

Līdzīga situācija ir apmācībās, kur LAP IS netiek uzkrāta informācija par apmācītajām personām un iegūto zināšanu piemērošanu praksē. Kā viens no risinājumiem sadarbībā ar LLKC ir plānota apmācību veicēju un apmācīto personu anketēšana.

Šobrīd daļa ekonomisko rādītāju analīze tiek balstīta uz SUDAT datiem. Latvijā SUDAT iesaistītas 1000 saimniecības. Atsevišķos gadījumos novērtēšanas procesā saskaramies ar problēmu, ka SUDAT saimniecības neietver mazās saimniecības (zem 2 ELV), kā arī ir samērā neliela kopa, līdz ar to neraksturo pilnīgi bāzes situāciju. Ne visos gadījumos iespējams izsekot konkrētu saimniecību dinamikā, jo saimniecību loks ir mainīgs. Tiks izvērtēta iespēja lietot citus datu avotus vai kombinēt ar SUDAT.

5.3.4. Pasākumi, kas veikti, lai nodrošinātu novērtētājus ar datu pieejamību

Līguma ietvaros par novērtēšanai nepieciešamo datu apzināšanu un uzkrāšanu ir atbildīga LVAEI. Lai novērtētājs varētu pilnvērtīgi veikt Līgumā atrunātās darbības, Zemkopības ministrija ir veikusi vairākas aktivitātes informācijas pieejamības nodrošināšanai:

- datu uzkrājējorganizācijas iepazīstinātas ar novērtētāju, aicinot sniegt novērtēšanas vajadzībām nepieciešamos datus;
- veikti visi pasākumi lai nodrošinātu piekļuvi ZM rīcībā/pārziņā esošo datu sistēmām/datu bāzēm (LEK, SUDAT);
- nodrošināta piekļuve LAD uzturētajai LAP IS.

5.4. Novērtēšanā iesaistīto darbinieku aktivitātes datu apstrādē

Lai pilnveidotu Latvijas LAP NNS novērtēšanas eksperti veikuši aktivitātes pieredzes iegūšanai, kā arī informējuši ieinteresētās puses par īstenotajiem pasākumiem un rezultātiem:

2009.gada 2.jūnijā LVAEI eksperti apmeklēja Dānijas Pārtikas ražošanas aģentūru, kas nodrošina LAP novērtēšanas sistēmas izveidi Dānijā. Tikšanās laikā LVAEI iepazīnās ar Dānijas pieeju datu apkopošanā un analīzē, kā arī tikās ar novērtēšanas ekspertu Mortenu Kvistgaardu (eksperts veica Latvijas LAP 2004-2006.g. iepriekšējo novērtējumu Ex-ante).

2009.gada 5.jūnijā LVAEI prezentācija LAP UK sēdē par paveikto LAP NNS ietvaros, kā arī sniegta analīze par atsevišķu pasākumu rādītāju dinamiku.

2009.gada 25. septembrī notika sanāksme ar Eiropas Lauku attīstības Novērtēšanas tīkla (ELANT) ģeogrāfisko ekspertu Rotu Šnuku. Sanāksmē piedalījās LVAEI un ārējie eksperti, kā arī ministrijas pārstāvji. Sanāksmes laikā ģeogrāfiskais eksperts iepazīstināja klātesošos ar ELANT struktūru, darbības principiem, kā arī kopīgi ar ekspertiem izdiskutēti jautājumi par novērtēšanas aktivitātēm.

24.oktobrī Latviju apmeklēja Maikls Hegartijs (Machael Hegarty) ELANT projekta vadītājs. Apmeklējuma laikā notika tikšanās ar novērtēšanas ekspertiem (vides, Leader, ekonomikas), kā arī ar Vadošās iestādes (ZM) pārstāvjiem. Tikšanās laikā ELANT projekta vadītājs tika iepazīstināts ar Latvijā izveidoto novērtēšanas sistēmu, kā arī izdiskutēti jautājumi par novērtēšanas problēmām.

29.oktobrī eksperts jautājumos par ūdens kvalitāti piedalījās seminārā Vīnē par vides rādītāju izvērtēšanu.

2009.gada 10.decembrī LVAEI eksperti LAP Uzraudzības komitejā prezentēja datus kas raksturo atsevišķu pasākumu ieviešanu, to saistot ar LAP mērķiem, īstenotajiem pasākumiem un aktuālo situāciju laukos. Prezentācija tika atzinīgi novērtēta no UK locekļu puses.

5.5.Saduršanās ar grūtībām un nepieciešamība pēc papildus darbaspēka

Ieviešot Nepārtrauktās novērtēšanas sistēmu, sākotnēji Zemkopības ministrija saskārās ar grūtībām izvēlēties pieeju novērtēšanas pasākumiem šajā programmēšanas periodā. Pēc stipro un vājo pušu izvērtējuma tika izvēlēta kārtība kuras ietvaros Nepārtraukto novērtēšanu un Vidustermiņa novērtēšanu veic viens vērtētājs. Šāda pieeja tika izvēlēta ne visās valstīs un plānots 2010.gada darba vizītes laikā iepazīties ar Igaunijas pieredzi, īstenojot atšķirīgas pieejas.

Atsevišķu pasākumu īstenošanā ir konstatēta novērtēšanai nepieciešamo datu nepietiekamība (skat. 5.3.3. apakšnodaļu „**Pārskats par galvenajām iegūtu datu nepilnībām un aktivitātēm, lai tās novērstu**”)

Kopumā Latvijas LAP NNS darbojas un ir iegūti atsevišķi rezultāti. Kā nozīmīgs atskaites punkts būs LAP Vidustermiņa novērtējums (ziņojums EK 31.12.2010), pēc kura būs iespējams konstatēt lielākos panākumus vai trūkumus šobrīd īstenotajai sistēmai.

6. Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ieguldījums ES Baltijas jūras stratēģijas īstenošanā

LAP stratēģiskais virsmērķis – „Pārticis cilvēks ilgtspējīgi apdzīvotos Latvijas laukos” un attiecīgi pakārtotie mērķi un uzdevumi, saskan ar ES Stratēģiju Baltijas jūras reģionam (turpmāk - Stratēģija) izvirzītajiem uzdevumiem – „Veicināt vides ilgtspēju reģionā”, „Kāpināt Baltijas jūras reģiona ekonomisko izaugsmi un labklājību” un „Skmēt Baltijas jūras reģiona pieejamību un pievilcību”, tādējādi LAP aktivitātes sniedz būtisku ieguldījumu Stratēģijas īstenošanā Latvijas teritorijā, jo īpaši šādi LAP pasākumi:

- Lauku saimniecību modernizācija;
- Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana;
- Lauksaimniecības un mežsaimniecības produktu pievienotā vērtība;
- Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai;
- Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem;
- Vietējās attīstības stratēģijas;
- Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā un lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā;
- Dzīves kvalitāte / dažādošana;
- Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana.

7. LAP Vadošās iestādes un uzraudzības komitejas veiktie pasākumi programmas īstenošanas kvalitātes un efektivitātes nodrošināšanai

7.1. LAP Uzraudzības komitejas aktivitātes

7.1.1. Organizētas LAP Uzraudzības komitejas sēdes:

- a) 2009.gada 4.jūnijā, kuras laikā:
 - nolemts veikt grozījumus Uzraudzības komitejas nolikumā;
 - sniegta informācija par LAP ikgadējo ziņojumu par 2008.gadu un LAP ieviešanas gaitu;
 - sniegta informācija par LAP nepārtrauktās novērtēšanas sistēmu.
- b) 2009.gada 19.jūnijā, kuras laikā nolemts:
 - apstiprināt ierosinātos grozījumus LAP finansējuma sadalījumā un pārdalīt finansējumu starp asīm un LAP pasākumiem;
 - apstiprināt Vadošās iestādes ierosinātos grozījumus LAP;
 - apstiprināt grozījumus Komitejas balsstiesīgo locekļu sastāvā;
 - apstiprināt LAP ikgadējo ziņojumu par 2008.gadu, ņemot vērā Komitejas locekļu izteiktos priekšlikumus.
- c) 2009.gada 10.decembrī, kuras laikā:
 - pieņemta zināšanai informācija par LAP ieviešanas progresu;
 - pieņemta zināšanai informācija par aktualitātēm LAP nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas ieviešanā;
 - nolemt veikt analīzi par LAP pasākumu ieguldījumu;
 - pieņemta zināšanai informācija par LAP VLT darbību;
 - atbalstīts ZM ierosinājums par Kredītu fonda izveidi Latvijā LAP ietvaros;
 - atbalstīts ZM priekšlikums par izmaiņām esošajā projektā iesniegumu pieņemšanas kārtībā, paredzot nepārtrauktu projektu iesniegumu pieņemšanas kārtību vairākiem LAP pasākumiem;
 - atbalstīt ZM priekšlikumu izveidot darba grupu pasākuma “Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)” apakšpasākumā „Energijas ražošana no lauksaimnieciskās izcelsmes biomasas” grozījumu projekta tehnisku detaļu apspriešanai un atlases kritēriju noteikšanai;
 - atbalstīts LAD priekšlikumu publicēt informāciju par pasākuma “Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)” apakšpasākumā „Energijas ražošana no lauksaimnieciskās izcelsmes biomasas” atbalsta pretendentiem stadijā, kad ir pieņemts lēmums par atbalsta piešķiršanu;

- atbalstīti ZM ierosinātie grozījumi, ka Vietējās rīcības grupas ir atbildīgas par iesniegto projektu sarindošanu, lai nodrošinātu prioritāro projektu atlasī;
- netika atbalstīti ZM priekšlikumi par LAP pasākuma „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem” īstenošanu, izmantojot LEADER pieeju;
- Nolemj, ka VLT sadarbībā ar LVAEI jāorganizē kvalitatīva diskusija, lai popularizētu LEADER pieejas īstenošanu LAP pasākumu ietvaros;
- atbalstīts Latvijas Lauku foruma ierosinājums par atbalsta intensitātes palielināšanu līdz 100% sabiedriskā labuma organizācijām;
- apstiprināti ZM ierosinātie grozījumi LAP pasākumos „Tūrisma aktivitāšu veicināšana”, „Atbalsta uzņēmumu radīšanai un attīstībai”, „Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve, teritorijas dažādošana”, „Lauku saimniecību modernizācija”.

7.1.2. Organizētas LAP Uzraudzības komitejas lēmuma pieņemšana rakstiskās procedūras veidā:

- 2009.gada 6.februārī, kuras laikā nolemts atbalstīt grozījumus projektu atlasē kritērijos LAP pasākuma „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” ietvaros.
- 2009.gada 12.maijā, kuras laikā nolemts atbalstīt grozījumus projektu atlasē kritērijos LAP pasākuma „Arodapmācības un informācijas pasākumu” ietvaros, nosakot, ka „Ja vairāki projekti ir ieguvuši vienādu punktu skaitu, priekšroku dod atbalsta pretendentiem, kurš ir noteicis zemāko vienas mācību stundas attiecināmo izmaksu”;
- 2009.gada 26.oktobrī, kuras laikā nolemt atbalstīt papildināt projektu atlasē principus LAP pasākuma „Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana” ietvaros;
- 2009.gada 10.novembrī, kuras laikā nolemt LAP pasākuma „**Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes apmežošana**” ietvaros:
 - atcelt 2009.gada 19.jūnija LAP Uzraudzības komitejas lēmumu attiecībā uz Pasākuma ieviešanas grafiku „Atvērt vēl vienu rudens kārtu visiem atbalsta pretendentiem, kas vēlas īstenot projektus. No 2010.gada pasākumu neievieš”;
 - atbalstīt vēl vienas kārtas atvēršanu ar kopējo publisko finansējumu 5 milj. latu;
 - Pasākuma ietvaros piemērojami 2009.gada 26.oktobra LAP Uzraudzības komitejas lēmumā Nr. L- 2009/03 noteiktie projektu atlasē principi.

7.1.3. 2009.gada 9.decembrī organizēta ikgadējā tikšanās ar Eiropas Komisijas pārstāvjiem par LAP ieviešanu un īstenošanu šādos jautājumos:

- LAP ieviešanas progress, aktualitātes nepārtrauktās novērtēšanas sistēmas ieviešanā un aktualitātes VLT darbībā;
- Kredītu fonda pamatprincipu piemērošana un ieviešana LAP pasākumu ietvaros;
- projektu iesniegumu pieņemšana un projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriji LAP pasākumu ietvaros;
- LEADER pieejas īstenošana LAP ietvaros.

7.1.4. 2009.gada 6.janvarī organizēta LAP Uzraudzības komitejas darba grupa, kuras laikā vienojās par izmaiņām LAP un normatīvajos aktos, kuri nosaka kārtību, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai, kā arī par LAP pasākumu ieviešanas progresu un plānotajām darbībām atbilstoši pielikumā minētajam.

7.2. LAP Vadošās iestādes darbību reglamentējošo dokumentu izstrāde

7.2.1. Lai nodrošinātu efektīvu un kvalitatīvu Vadošās iestādes funkciju ieviešanu, ir izstrādāti šādi Vadošās iestādes darbības reglamentējošos dokumenti:

- a) Sagatavots un apstiprināts ZM rīkojums par Vadošās iestādes reglamentu un Vadošās iestādes funkciju īstenošanu, apvienojot ZM 2007.gada 7.decembra rīkojumu Nr. 269 „Par Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Vadošās iestādes reglamenta apstiprināšanu” un 2007.gada 10.decembra rīkojumu Nr.270 „Par Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai vadošās iestādes funkciju īstenošanas uzdošanu Lauku atbalsta dienestam”, tādējādi nodrošinot vienotu izpratni par Vadošās iestādes funkciju īstenošanu, noteikto uzdevumu veikšanu Vadošās iestādes funkciju īstenošanā, par atbildīgajām struktūrvienībām, iestādēm un to atbildību funkciju īstenošanā;
- b) Izstrādāts un apstiprināts iekšējais normatīvais akts (kārtība) par konstatēto neatbilstību ziņošanu Eiropas Komisijai - 2009.gada 27.februāra kārtība Nr.4“ Par Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai ietvaros neatbilstoši veikto izdevumu un konstatēto neatbilstību ziņošanu”.

7.2.2. Saistībā ar 2009.gada jūlijā veikto Zemkopības ministrijas restrukturizāciju, veikti šādi grozījumi ZM iekšējos normatīvos dokumentos:

- a) par ELFLA vadības ietvaru – 2009.gada 4.septembra rīkojums Nr.166 „Par Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonda un Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai vadības un kontroles sistēmas funkciju sadali Zemkopības ministrijā”;
- b) par ELFLA Vadošās iestādes reglamentu – 2009.gada 17.septembra rīkojums Nr.177 „Par Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai Vadošās iestādes reglamentu un Vadošās iestādes funkciju īstenošanu”;
- c) par dokumentu ievietošanu un aktualizēšanu Eiropas Kopienas fondu informācijas sistēmā (SFC2007) – 2009.gada 8.septembrī Nr.24 „Par informācijas ievietošanu un aktualizēšanu Eiropas Kopienas fondu vadības sistēmā (SFC 2007)”;
- d) par ELFLA ietvaros neatbilstoši veikto izdevumu un konstatēto neatbilstību ziņošanu – 2009.gada 13.oktobra kārtība Nr.31. „Par Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai ietvaros neatbilstoši veikto izdevumu un konstatēto neatbilstību ziņošanu”.

7.3. Uzraudzības un novērtēšanas pasākumi

7.3.1. Vadošās iestādes veiktie pasākumi uzraudzības un novērtēšanas pasākumu veikšanai:

- a) ZM atbildīgās struktūrvienības pastāvīgi veic LAP pasākumu īstenošanas un progresa izvērtēšanu, izmantojot LAD informācijas sistēmā pieejamos projektu rezultātus un finanšu rādītājus, kā rezultātā tiek lemts par nepieciešamajiem grozījumiem LAP ieviešanā vai projektu iesniegšanas kārtu plānošanu;
- b) Nodrošināta plānošanas reģionu veikto uzdevumu kontrole, uzraudzība, ceturkšņa pārskatu izvērtēšana, analīze un atzinuma sniegšana plānošanas reģioniem;

- c) Sagatavots un iesniegts EK ikgadējais progresa ziņojums par LAP īstenošanu 2008.gadā;
- d) Konsultācijas ar LAD attiecībā uz LAP pasākumu uzraudzības jautājumiem (Uzraudzības rādītāji, informācijas uzkrāšana LAP IS, konsultācijas par LAP IS uzkrāto datu apkopošanu, u.c.);
- e) Pastāvīgi (katru mēnesi) sagatavota un ievietota informācija ZM tīmekļa vietnē par LAP finansējuma apguvi;
- f) Precizēti LAP un NSP noteiktie sākumstāvokļa un sasniedzamie rādītāji un nosūtīti EK atbilstoši EK pieprasījumam;

7.3.2. Maksājumu iestādes veiktie pasākumi uzraudzības un novērtēšanas pasākumu veikšanai:

- a) Lauku attīstības pasākumi tiek administrēti izmantojot LAD informācijas sistēmu, sistēma periodiski tiek pilnveidota un pielāgota jaunām prasībām, kas ļauj nodrošināt daudzpusīgas informācijas iegūšanu dažādos griezumos un formātos.
- b) Veikta IAKS Atbalsta pieteikumu datu apstrādes sistēmas (APDAS) moduļa un visu iesaistīto apakšmoduļu (fiziskās kontroles - FKK, aprēķinu algoritmi - APR, pieteikumu apstrāde - PTS) uzlabošana, turpinājās darbs pie sistēmas papildināšanas attiecībā uz apakšpasākumu BLA, BDUZ, BI līmenī pieļaujamo atbalsta pretendentu pāriešanu no LAP 2004.-2006. saistībām uz LAP atbalsta saņemšanas nosacījumiem. Tika turpināts darbs pie riska analīzes attīstības, t.i., atlases procesa uz fiziskajām kontrolēm optimizēšanas un paplašināšanas. Lai panāktu ātrāku iesnieguma datu ievadīšanu IAKS sistēmā, pirmo reizi tika uzsākta platību iesniegumu skanēšana un verificēšana.
- c) Sakarā ar izmaiņām normatīvajos aktos ar 2009. gadu Latvijā tika ieviestas SA prasības. Līdz ar to tika IAKS tika izstrādāts un ieviests Savstarpējās atbilstības kontroles sistēmas apakšmodulis.
- d) Tika papildināta riska analīze ar SA atlases kritērijiem, kā arī tika veiktas nepieciešamās izmaiņas aprēķinu algoritmā un pieteikumu apstrādes apakšmodulī.

7.4. Informācija par veiktajām pārbaudēm uz vietas

7.4.1. ELFLA 2.ass (platību veida maksājumi) pasākumi

2009. gadā LAP 2004 - 2006 un LAP papildu administratīvajām kontrolēm tika veiktas pārbaudes uz vietas atbalsta pretendentu saimniecībās 8. tabulā norādītajos apakšpasākumos un apjomos:

8. tabula. 2009. gadā veikto pārbaudžu uz vietas skaits

Pasākums \ RLP	MLA	NATURA	BLA	BDUZ	BI	RLZP	NIM	IDIV	LDGRS	EI
Austrumlatgale	572	54	15	27	0	3	5	1	4	135
Dienvidkurzeme	337	28	20	42	0	4	7	0	5	165
Dienvidlatgale	900	204	58	105	0	4	21	2	4	95
Lielrīga	162	29	30	34	6	0	15	2	5	82
Viduslatvija	366	71	23	98	0	8	32	0	4	68
Zemgale	33	8	7	15	13	1	1	0	4	54
Ziemeļaustrumi	366	51	41	67	0	9	8	1	5	53
Ziemeļkuzeme	183	31	18	42	0	2	10	0	5	139

Ziemeļvidzeme	517	131	72	68	0	8	41	0	4	274
Kopā	3 436	607	284	496	19	39	140	6	40	1 065

Avots: LAD

Sakarā ar izmaiņām normatīvajos aktos ar 2009. gadu Latvijā tika ieviestas Savstarpējās atbilstības (SA) prasības. Līdz ar to tika IAKS tika izstrādāts un ieviests Savstarpējās atbilstības kontroles sistēmas apakšmodulis un veiktas SA pārbaudes.

9. tabula. 2009. gadā veikto SA pārbažu skaits

RLP	Austrumlatgale	Dienvidkurzeme	Dienvidlatgale	Lielrīga	Viduslatvija	Zemgale	Ziemeļaustrumi	Ziemeļkurzeme	Ziemeļvidzeme	Kopā
Pasākums										
MLA	100	61	188	24	120	10	90	37	96	726
LIZ platība "Natura 2000" teritorijā	19	13	84	11	41	5	24	16	35	248
NIM	4	3	5	2	9	0	6	3	8	40
Agrovide 07-13 apakšpasākumos:										
BLA	4	3	15	1	9	2	11	5	13	63
BDUZ	9	8	47	8	56	8	21	17	18	192
BI	0	0	0	2	0	1	0	0	0	3
LDGRS	0	1	1	1	0	0	1	0	0	4
RLZP	0	0	3	0	3	0	1	0	3	10
IDIV	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1

Avots: LAD

LAP 2004-2006 un LAP atbalsta pasākumiem 2009. gadā tika konstatēti un piemēroti atbalsta samazinājumi par kopumā 1 183 dažāda veida pārkāpumiem.

10. tabula. 2009. gadā konstatēto pārkāpumu skaits

Pārkāpums	MLA	NATURA	BLA	BDUZ	BI	RLZP	NIM	IDIV	EI
Mēslošana un ķīmisko vielu lietošana virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās	1								1
Saimnieciskā darbība stingra režīma aizsargjoslā ap ūdens ņemšanas vietām	1								
Atbildība personām, kas iegādājas augu aizsardzības līdzekļus	1								
Augu aizsardzības līdzekļu importēšana	2				1				
Pirmās un otrās reģistrācijas klases augu aizsardzības līdzekļu lietošana	5			1					1
Dabīgā mēslojuma uzglabāšana	7	1	1						5
A un B kategorijas piesārņojošu darbību veikšana	101	7	35	11	1	7			5
Ugunsdrošība	2								
Meliorācijas sistēmu uzturēšana	110	25	76	49	7	4	2		202
Augu un augu atlieku iestrādāšana augsnē	12	2	8	5					1
Pļavu un ganību apsaimniekošana	125	35	88	62	2	2	4		98
Dzīvnieku reģistrēšanas un apzīmēšanas kārtība	57	3	2	4	1				

Avots: LAD

7.4.2. ELFLA 1.ass un 3.ass pasākumi

11. tabulas. 2009. gadā veiktās pārbaudes projektu īstenošanas vietās

Pasākuma nosaukums	Pārbažu skaits		
	Pārbaude projektu atlases laikā	Pārbaude projekta īstenošanas laikā	Pārbaude uz vietas
Arodapmācības un informācijas pasākumi	0	24	1
Atbalsts jaunajiem lauksaimniekiem	53	97	0
Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojuma izmantošana	0	1	2
Lauku saimniecību modernizācija	198	722	34
Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana	0	60	4
Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	3	18	3
Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	45	14	0
Ražotāju grupas	0	6	1
Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	0	0	6
Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana	2	0	2
Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)	47	52	2
Tūrisma aktivitāšu veicināšana	72	11	0
Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	360	89	2
Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	9	1	0
Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve un teritorijas aktivizēšana	0	5	0
Tehniskā palīdzība - Kapitālieguldījums	0	1	0

Avots: LAD

Pārbaude projektu atlases laikā – tiek veikta pirms līguma slēgšanas.

Pārbaude projekta īstenošanas laikā – tiek veikta pēc gala maksājuma pieprasījuma saņemšanas, kā arī ja projektu paredzēts realizēt divās/trīs kārtās un līdz gala maksājuma pieprasījumam pieprasītā attaisnoto izdevumu summa pārsniedz 50% no kopējās projekta attaisnoto izdevumu summas, tad papildus pārbaudi veic kārtā, kurā šī summa sasniedz 50%.

Pārbaude uz vietas – tiek veikta pēc gala maksājuma pieprasījuma saņemšanas kā padziļinātā pārbaude.

Pārbaude projektu atlases laikā un Pārbaude uz vietas tiek veiktas uz riska analīzes pamata.

Pārbaude projekta īstenošanas laikā – tiek veikta visiem kompensāciju maksājumu veida un atklātu projektu iesniegumu pieteikumiem izņemot pasākumos:

- „Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojuma izmantošana” un „Ražotāju grupas”, kur pārbaudes tiek veiktas izlases veidā;
- „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana”, kur pārbaudes veic Valsts meža dienests;

- „Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana”, kur pārbaudes tiek veiktas izlases veidā pieteikumiem, kur atbalsta saņēmējs iegādājas instrumentus, aprīkojumu un darba aizsardzības līdzekļus, kas paredzēti jaunaudžu kopšanai un mazvērtīgo mežaudžu nomaiņai. Mežaudzes dabā pārbauda Valsts mežu dienests.

Pie atbalsta saņēmējiem kopā ir veiktas 1947 pārbaudes, no kurām 789 bija Pārbaudes projektu atlases laikā, 1101 Pārbaude projekta īstenošanas laikā un 57 Pārbaudes uz vietas. Veikto pārbaumu rezultātā ir konstatētas 2 neatbilstības Pārbaudēs projektu atlases laikā, 35 neatbilstības/atkāpes Pārbaudē projekta īstenošanas laikā un 3 atkāpes Pārbaudēs uz vietas.

Būtiskākās konstatētās neatbilstības Pārbaudēs projektu atlases laikā:

- iesniegumā uzrādītā informācija nesakrīt ar dabā konstatēto;
- projekta ietvaros realizēt paredzētie darbi ir uzsākti pirms līguma noslēgšanas.

Būtiskākās konstatētās neatbilstības/atkāpes Pārbaudēs projekta īstenošanas laikā un Pārbaudēs uz vietas:

- iegādāta lietota tehnika;
- projekta ietvaros realizētie darbi neatbilst dokumentiem;
- projekta ietvaros realizētie pasākumi nenotiek saskaņā ar plānu.

2009.gadā Lauku atbalsta dienestā pārbaumu veikšanā projektu īstenošanas vietās bija iesaistīti 63 darbinieki.

7.5. Koordinācijas nodrošināšana ar citiem Kopienas finanšu instrumentiem

Lai nodrošinātu ELFLA saderību, atbilstību Kopienas politikai, prioritātēm, kā arī ELFLA izdevumu nošķirtību no citiem Kopienas finanšu instrumentiem:

- ELFLA Vadošās iestādes vadītājs un deleģētie atbildīgie ZM pārstāvji piedalījās ES Struktūrfondu un Kohēzijas fonda Uzraudzības komitejas sēdēs, ko organizē ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda Vadošā iestāde Finanšu ministrija (lēmums par grozījumiem ES struktūrfondu darbības programmās un projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju apstiprināšanu) – 25.03.2009., 14.10.2009.;
- ES Struktūrfondu Atbildīgās iestādes - Vides ministrija, Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija, Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Kultūras ministrija, Satiksmes ministrija ir ELFLA Uzraudzības komitejas sastāvā.
- ZM atbildīgie darbinieki savas kompetences ietvaros izvērtējuši un snieguši atzinumus par ES Struktūrfondu un Kohēzijas fonda Uzraudzības komitejas lēmumiem, kas pieņemti rakstiskās procedūras veidā, kā arī ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda Vadošās iestādes izstrādātajiem normatīvo aktu projektiem
- ES struktūrfondu Atbildīgās iestādes sniegušas atzinumus par ELFLA ieviešanu regulējošiem normatīvajiem aktiem.
- Organizēta tikšanās ar Finanšu ministrijas (kā ES Struktūrfondu un KF Vadošā iestādi) speciālistiem par fondu projektu ieviešanas vienkāršošanu;

- Vadošā iestāde 2008.gada 27.februārī nosūtīja Finanšu ministrijai vēstuli „Par grozījumiem Darbības programmā „Uzņēmējdarbība un inovācijas”, kurā lūdza 2007.-2013.gada plānošanas perioda Eiropas Savienības fondu uzraudzības komitejas sēdē precizēt atsauci uz ELFLA lauku attīstībai līdzfinansētajiem pasākumiem.
- Maksājumu iestāde - Lauku atbalsta dienests veic informācijas apmaiņu par apstiprinātajiem projektiem ar citus Kopienas finanšu instrumentus administrējošām iestādēm lai novērstu iespējamu investīciju pārklāšanos projektu līmenī.

7.6. Konstatēto neatbilstību ziņošana Eiropas Komisijai

2009.gadā bija konstatēti vairāki nepamatoti veikto maksājumu gadījumi:

- pasākuma “Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai” ietvaros, jo tika piemērots nepareizs valūtas kurss;
- pasākuma “Priekšlaicīga pensionēšanās” ietvaros, kur tika atklāta pārmaksa, jo atbalsta saņēmējs sāka saņemt priekšlaicīgu valsts vecuma pensiju;
- atgūts finansējums pasākuma „Atbalsts daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizēšanai” ietvaros, jo projekts netika realizēts, un tādēļ tika atprasīts izmaksātais avansa maksājums.

7.7. Valsts lauku tīkla darbība 2009.gadā

Atbilstoši Kopienas un nacionālajos tiesību aktos noteiktajā kārtībā, 2009.gadā:

- Notikušas 63 reģionālo darba grupu tikšanās, kurās apvienoti vairāku nozaru pārstāvji lauksaimnieki, tūrisma mītņu īpašnieki, esošie un potenciālie mājražotāji, mazpulki, amatnieki un nevalstisko organizāciju pārstāvji;
- tīmekļa vietnē www.laukutikls.lv ievietoti 624 jauni raksti, 1400 notikumi;
- notikušas 2 VLT Sadarbības padomes sēdes;

Sekretariāta darbības ietvaros:

- noorganizēta konference "Lauksaimniecības loma lauku attīstībā";
- noorganizēts seminārs "Radošo biznesa ideju tirgus"(sadarbībā ar biedrībām "Latvijas Jauno Zemnieku klubs" un "Latvijas mazpulki");
- noorganizēts starptautisks seminārs "Labā pieredze un prakse LEADER pieejas īstenošanā Latvijā un Igaunijā";
- noorganizēta starptautiska konference "Lauksaimniecības kooperācija Latvijā un citās pasaules valstīs";
- noorganizēts seminārs vietējām rīcības grupām par vietējo attīstības stratēģiju administrēšanas aktualitātēm;
- noorganizēti 132 semināri, 15 661,4 klausītārstundu apjomā;
- sagatavotas ziņu lapas - 6,6 autorloknes, 11 izdevumi, kopā gadā 61 600 eksemplāri;

- noorganizēti 189 semināri un apmācības 24 443 klausītārstundu apjomā;
- izstrādāti 78 uzņēmējdarbības plāni lauku mazo saimniecību pārprofilēšanas pasākuma ietvaros;
- notikuši 26 pieredzes apmaiņas braucieni Latvijā, kuros piedalījušies 939 dalībnieki;
- notikuši 8 pieredzes apmaiņas braucieni uz ES valstīm, kuros piedalījušies 202 dalībnieki;
- sagatavota un VLT tīmekļa vietnē ievietota rokasgrāmata par LEADER pieejas projektu ieviešanas dokumentāciju. Nepieciešamības gadījumā arī turpmākajos gados tiek aktualizēta;

Pasākuma "Lauku saimniecību modernizācijas vispārējās darbības stabilizācija" ietvaros izstrādāti stabilizācijas plāni 88 saimniecībām.

7.8. Pārvaldības problēmu kopsavilkums

12. Pārvaldības problēmas un to risinājumi

Nr.p.k.	Konstatētās problēmas	Veiktie pasākumi
1.	Atbilstoši sociālo partneru ierosinājumiem, salīdzinoši bieži tiek mainīti Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam atbalsta pasākumu ieviešanas nosacījumi. Tas, savukārt, būtiski ietekmē Maksājumu aģentūras izveidotās informācijas uzkrāšanas un maksājumu sistēmas uzturēšanas un pilnveidošanas procesu, jo nepārtraukti nepieciešami sistēmas uzlabojumi, kam, savukārt, nepieciešami vērā ņemami laika un finanšu resursi.	Ņemot vērā to, ka Latvijas Lauku attīstības programmas atbalsts ir uz klientu (lauksaimnieku un lauku iedzīvotāju) vērsts, līdz šim korektīvas darbības nav veiktas, jo tās ietekmē tikai programmas administrēšanā iesaistīto institūciju darbu.
2.	2009.gada 8.jūlijā Vadošā iestāde saņēma Eiropas Komisijas norādījumus par atbalsta saņēmēju publiskošanas kārtību, kur būtiskākā iebilde bija par to, ka līdz šim publiski pieejamajā informācijā par atbalsta saņēmējiem, ko interneta vietnē publicē Lauku atbalsta dienests, nav iespējama atbalsta saņēmēju meklēšana pēc noteiktiem kritērijiem.	Kopš 2009.gada oktobra ir izveidots un publiski pieejams atbalsta saņēmēju meklēšanas rīks interneta vietnē https://eps.lad.gov.lv/payment_recipients/index , kur iespējams atlasīt atbalsta saņēmējus pēc noteiktiem kritērijiem, kā administratīvā teritorija, finanšu gads, atbalsta pasākums, atbalsta saņēmējs u.c.
3.	Atbalsta saņēmējiem trūka informācijas par nākamo projekta iesniegumu kārtu izsludināšanas termiņiem un piešķirto finansējumu, jo 2009.gadā finanšu plānošana bija būtiski apgrūtināta sarežģītās ekonomiskās situācijas dēļ valstī – Latvijas Lauku attīstības programmas 20078.-2013.gadam līdzfinansēšanai piešķirtais budžeta finansējums bija nepietiekošs, lai apmierinātu sabiedrības pieprasījumu pēc finanšu resursiem.	Pieprasījums pēc finanšu resursiem tika nopietni izvērtēs un finanšu resursi tika novirzīti tādiem atbalsta pasākumiem, kas ir vērsti uz ekonomiskās aktivitātes stimulēšanu. Papildus tam, atsevišķos atbalsta pasākumos tika izsludināta nepārtrauktā projektu pieņemšanas kārtā, tādējādi dodot atbalsta pretendentiem iespēju pieteikties atbalstam sev vēlamā brīdī, nevis gaidot nākamo projektu pieņemšanas kārtu.
4.	Sarežģītā ekonomiskā situācija valstī būtiski	Ņemot vērā aprakstīto problēmu, jau

<p>ietekmēja arī finanšu resursu pieejamību atbalsta pretendentiem, lai tie varētu realizēt Lauku atbalsta dienesta apstiprinātos projektus. Rezultātā, lielai daļai apstiprināto projektu tika un joprojām tiek pagarināti realizācijas termiņi.</p>	<p>2009.gadā ar sociālajiem partneriem un arī Eiropas Komisiju tika uzsāktas diskusijas par finanšu inženierijas pasākumu īstenošanu kredītresursu problēmas risināšanai.</p>
---	---

Galvenie LAP projektu noraidījuma iemesli arī 2009.gadā bija:

- Pretendenta neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- Projekta ietvaros paredzēto aktivitāšu neatbilstība atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- Drošu finanšu vadības principu neievērošana;
- Dzīvotspējas kritēriju neizpilde.

Galvenie līgumu laušanas iemesli:

- Līgumu nosacījumu neizpilde;
- Nepietiekošs finansējums projekta īstenošanai;
- Pretendenta atsaukums īstenot projektu.

Lielākās administrēšanas problēmas 2009.gadā, ar ko saskārās LAD saistībā ar LAP pasākumu ieviešanu:

- sarežģīti atbalsta saņemšanas nosacījumi – piemēram, pasākumā “Lauku saimniecības modernizācija” diferencētas atbalsta intensitātes aprēķināšanas kārtība vai pasākumā “Uzņēmumu radīšana un attīstīšana” mikrouzņēmuma statusa noteikšana;
- atbalsta saņēmējiem trūkst informācijas par nākamo projekta iesniegumu kārtu izsludināšanas termiņiem un piešķirto finansējumu;
- regulārās izmaiņas LAD informācijas sistēmā sakarā ar atbalsta saņemšanas nosacījumu maiņu vai jaunu pasākumu/aktivitāšu ieviešanu.

7.9. Tehniskās palīdzības izmantošana

2009.gadā no LAP pasākuma „Tehniskā palīdzība” līdzekļiem tika izlietoti 2 513 052 EUR (bez PVN). No tiem ELFLA Vadošā iestāde 2009.gadā izlietoja 1 613 825 EUR, bet ELFLA maksājumu iestāde - 899 227 EUR.

13. Vadošās iestādes apstiprinātās darbības tehniskās palīdzības ietvaros 2009.gadā

Darbības nosaukums	EUR (bez PVN)
LAP Uzraudzības komiteju un vadības grupu sežu administratīvie un organizatoriskie izdevumi	1526
Komandējumi, pieredzes apmaiņas braucieni LAP izstrādē, uzraudzībā, aktivitāšu ieviešanā un administrēšanā iesaistītajiem darbiniekiem	17 126
Tulkošanas darbi par LAP 2007.-2013.gadam grozījumu sagatavošana un citi attiecināmi tulkojumi	1907
Informatīvā materiāla "Kultūraugu mēslošanas plāna izstrādes metodika"	7111,5

izdošana (buklets)	
Informatīvā materiāla "Kultūraugu mēslošanas plāna izstrādes metodika" izdošana (buklets)	47 581
Reģionālo ES SF informācijas centru kapacitātes stiprināšana, piesaistot speciālistu darbam ar Lauku attīstības programmu 2007.-2013.gadam	213 431
Valsts lauku tīkla sekretariāta izveide un darbības nodrošināšana	348 306
Kopš 2004.gada lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvajām sabiedrībām piešķirtā publiskā finansējuma Latvijā un citās ES dalībvalstīs izvērtējums un priekšlikumi turpmākās atbalsta politikas izmaiņām Lauku attīstības programmas 2007. – 2013.gadam ietvaros	4838
LAP 2007-2013.gadam Nepārtrauktās novērtrēšanas ieviešana	133 429
„Augšņu karšu un datu bāzes digitalizēšana un aktualizēšana” realizācijas nodrošināšana t. sk. koordinēšana un uzraudzība (vēstule 10.10.2008. Nr.6.3-7/1230) I.daļa	8416
VLT aktivitātes 2009.gadam II.daļa	786 361
MLA noteikšanas kritēriju pārskatīšana - klimatisko kritēriju simulācija	4269
Augšņu un reljefa izejas datu sagatavošana un EK izstrādāto augsnes un reljefa kritēriju MLA noteikšanai piemērōšanas simulācija	7251
„Ikgadējās Eiropas Savienības (ES) dalībvalstu maksājumu aģentūru AMADEUS (Annual Meeting of Audit Directors of European Union Services) konferences organizēšana,,	2572
TV raidījumu cikls "LAP pasākumi 2007-2013.gadam" lauksaimniekiem par finanšu apguves iespējām, Latvijas radio, Latvijas avīze	23 519
"Melhiora plāksne (apvienotā ELFLA un EZF bez pamatnes)"	44
Reģionālo konferenču cikls (3 konferences) par Lauku attīstības programmas 2007.-2013.gadam ieviešanu	6138
Kopā	1 613 825

Avots: ZM

14. Maksājumu iestādes apstiprinātās darbības tehniskās palīdzības ietvaros 2009.gadā

Darbības nosaukums	EUR (bez PVN)
ArcGIS programmatūras licenču atbalsta atjaunošanas nepieciešamība LAD CA un RLP darbiniekiem LAP 2007.-2013.gada pasākumu administrēšanas ietvaros	10 500
GPS mērinstrumentu, digitālo fotokameru un pārnēsājamo datoru iegāde ELFLA pasākumu kontrolei	32 929
Publicitātes un informācijas aktivitātes par LAP 2007.-2013.gada pasākumiem un LAP programmas kontroles sistēmas uzturēšana un pilnveidošana	16 891
LAD IS attīstība un uzturēšana LAP pasākumu administrēšanas ietvaros	366 889
Rokasgrāmatu un pieteikumu veidlapu sagatavošana platību maksājumu saņemšanai 2009.gadā	4730
VIII Baltijas valstu un Polijas maksājumu aģentūru konference	972

LAP pasākumu administrēšanā iesaistīto LAD darbinieku darba samaksa 2009.gada 2.pusgadā	172 615
ELGF un ELFLA saņēmēju publicēšanas moduļa izstrāde	1689
Atbalsta pretendentu iesniegumu izvērtēšanas, audita un pārbaūžu uz vietas nodrošināšana	274 644
LAD IS tehniskās infrastruktūras pilnveidošana un uzturēšana LAP pasākumu administrēšanai ietvaros	17 368
Kopā	899 227

Avots: ZM

7.10. Informācija par veiktajiem informācijas un publicitātes pasākumiem

7.10.1. Vadošās iestādes veiktie informācijas un publicitātes pasākumi LAP ietvaros

- Pastāvīgi (katru mēnesi) tiek apkopota informācija par LAP pasākumu ieviešanu – informācija par normatīvo aktu izstrādi – Ministru kabineta noteikumu izstrādes process, LAP pasākumu projektu iesniegšanas kārtu izsludināšana, finansējuma apguvi u.c. informācija par LAP pasākumu ieviešanu;
- Pastāvīgi sadarbībā ar Preses un sabiedrisko attiecību nodaļu tiek sagatavotas preses relīzes par LAP pasākumu ieviešanu – par Ministru kabineta noteikumu izstrādi, LAP projektu iesniegšanas kārtu uzsākšanu un slēgšanu, par sanāksmēm ar sociālajiem partneriem par LAP pasākumu ieviešanu. 2009.gadātika sagatavotas 87 relīzes medijiem.
- Sadarbībā ar biedrību „Latvijas Lauku forums” organizētas 2 tikšanās ar potenciālajiem atbalsta saņēmējiem par LAP 4.ass pasākumu ieviešanu;
- Sadarbībā ar VLT organizēti 2 informatīvie semināri par LAP 4.ass pasākumu ieviešanu;
- Organizēta diskusija par LAP pārorientāciju ekonomikas veicināšanai;
- Sagatavotas un izdotas VLT ziņu lapas – 11 izdevumi, kopa gadā izdoti 61600 eksemplāri;
- Sadarbībā ar Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centru informēti lauksaimnieki par aktualitātēm LAP (semināri, informācijas lapas);
- pastāvīgi tiek aktualizēta un ievietota informācija ZM tīmekļa vietnē par LAP ieviešanu (finansiālo apguvi);
- ZM speciālisti atbildējuši uz 344 interesentu jautājumiem, kas saņemti pa ZM "karsto telefonu".
- ZM sagatavotā informācija par LAP un ELFLA regulāri ievietota elektroniskajā biļetenā "AgroPols".
- Visa gada garumā "Latvijas radio 1" rīta raidījumā "Eiropas rīts" 2 reizes nedēļā izskanējusi aktuālā informācija par LAP.
- Vairākkārtīgi sagatavotas atbildes uz žurnālu "Saimnieks" un "Praktiskais Latvietis" lasītāju jautājumiem. Sagatavoti četri ielikumi Latvijas Avīzē, kur skaidrota pieteikšanās LAP

pasākumiem, izmaiņas pieteikšanās nosacījumos un administratīvā sloga samazināšana, atbalsta saņēmēju kontroļu gaita. ZM speciālisti regulāri piedalījušies žurnāla "Saimnieks" organizētajās apaļā galda diskusijās, kur skartas tēmas arī par LAP. Sagatavoti 4 TV raidījumu cikli LTV1 programmā par LAP atbalsta apguves iespējām.

- Nosūtītas 7 mobilā tālruņa īsziņas ZM abonentiem par pieteikšanos ES atbalstam.
- Organizēta ikgadējā Eiropas Savienības dalībvalstu maksājumu aģentūru AMADEUS (Annual Meeting of Audit Directors of European Union Services) konference par LAP īstenošanu 2009.gadā
- Plānošanas reģionos: organizētas konferences, 5 informatīvi semināri, 42 informatīvi konsultatīvās dienas; sniegtas 33 konsultācijas klātienē; aktualizēta informācija reģionālajos medijos; internetā ievietotas 55 publikācijas, laikrakstos – 96 publikācijas; izdotas 5 informatīvās lapas, sniegtas konsultācijas pa telefonu
- Notikušas 3 reģionālās konferences par LAP ieviešanu, aktualitātēm un izmaiņām atbalsta saņemšanā (Valmierā, Rēzeknē, Saldū)
- Organizētas 2 zemkopības ministra uzstāšanās "Latvijas Radio 1" tiešraidēs par LAP jautājumiem. Ministrs piedalījies TV tiešraidēs: LNT „900 sekundes”- 3 reizes, LTV1 „Labrīt, Latvija” – 3 reizes. Organizēta zemkopības ministra uzstāšanās LTV1 raidījumā "100.pants", kur ministrs atbildēja arī uz jautājumiem par LAP.
- Organizētas ministra tikšanās ar lauksaimniekiem reģionos - Valmieras raj., Jēkabpilī, Rēzeknes novadā, Krāslavas novadā, Cēsu novadā, Daugavpilī, Bauskā, Vecumniekos un Ventspilī, kur pārrunāti jautājumi par LAP; Lauksaimnieki saņēmuši 3 informatīvus bukletus: „Kultūraugu mēslošanas plānu izstrādes metodika”, „Labas lauksaimniecības prakses nosacījumi Latvijā”, „Kūtsmēslu ieguve un apsaimniekošana” (nozaru standarts).

7.10.2. Maksājumu iestādes veiktie informācijas un publicitātes pasākumi LAP ietvaros

- atbalsta saņēmēju publiskošana - LAD tīmekļa vietnē https://eps.lad.gov.lv/payment_recipients/index ir izveidots atbalsta saņēmēju meklēšanas rīks, kas ļauj interesentiem apkopot nepieciešamo informāciju par atbalsta saņēmējiem, to atlasot pēc noteiktiem (ierobežota skaita) kritērijiem;
- izstrādāti informatīvi materiāli lauksaimniekiem par atbalsta saņemšanas nosacījumiem, t.sk. arī informācija par LAP 2004-2006 un LAP atbalsta maksājumiem;
- informatīvā brošūra "Informatīvais materiāls Platību maksājumu saņemšanai 2009. gadā";
- "Rokasgrāmata platību maksājumu saņemšanai 2009. gadā";
- aktualizēta informācija LAD mājas lapā <http://www.lad.gov.lv>, kā arī sagatavotas atbildes uz lauksaimnieku uzdotajiem jautājumiem;
- organizētas ikmēneša tikšanās ar lauksaimnieku nevalstiskajām organizācijām, kuru laikā tika apspriesti jautājumi saistībā ar atbalsta maksājumu administrēšanu;
- veiktas lauksaimnieku un lauku konsultantu apmācības darbam ar Elektroniskās pieteikšanās sistēmu;
- izveidota un publicēta video pamācība Elektroniskai pieteikšanās sistēmai.

- “Latvijas Vēstnesī” tika publicēti paziņojumi par projekta iesniegumu pieņemšanas uzsākšanu, norādot pieņemšanas termiņus, pieejamo finansējumu, projektu iesniegšanas vietas un norādot, kur ir pieejama informācija par atbalsta saņemšanas nosacījumiem;
- LAD mājas lapā ir publicēta visa nepieciešamā informācija par atbalsta saņemšanas nosacījumiem aktuālajiem pasākumiem – LAP, ES un Latvijas Republikas normatīvie akti, projekta iesnieguma veidlapas un metodiskie norādījumi to aizpildīšanai, LAD paziņojumi un citi noderīgi dokumenti, kuri nepieciešami, lai pretendētu uz ELFLA atbalstu;
- publikācijas laikrakstos par ELFLA fonda pasākumu aktualitātēm.

Secinājumi

2009.gadā nozīmīgākās problēmas LAP īstenošanā bija saistāmas ar sarežģīto ekonomisko situāciju valstī, jo īpaši, finanšu tirgū. Tā kā kredītresursi, kas iepriekšējos pārskata periodos atbalsta saņēmējiem bija salīdzinoši brīvi pieejami, šajā pārskata periodā bija ļoti ierobežoti, kā arī būtiski sadārdzinājušies, atbalsta saņēmējiem radās grūtības īstenot projektus, kā rezultātā atsevišķos atbalsta pasākumos bija vērojama tendence pagarināt projektu īstenošanas termiņus. Īpaši šī problēma skāra pretendētus īstenojot projektus LAP investīciju veida pasākumos, tādos kā „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana”, „Lauku saimniecību modernizācija” un „Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai” pasākumos. Lai risinātu šo problēmu, Vadošā iestāde jau 2009.gada beigās, apzinot arī citu kaimiņvalstu pieredzi, uzsāka darbu pie finanšu inženierijas pasākumu ieviešanas, konsultējoties gan ar sociālajiem partneriem, gan arī Eiropas Komisiju.

Lai nodrošinātu visu reģionu vienmērīgu attīstību pasākumā „Lauku saimniecību modernizācija” pieejamais fonda finansējums tika sadalīts pa reģioniem proporcionāli Vienotajam platībmaksājumam pieteiktajām platībām. Tomēr šāds sadalījums nav veicinājis ekonomiskās aktivitātes palielināšanos mazāk attīstītajos reģionos – Austrumlatgalē, Ziemeļaustrumos. Atšķirībā no attīstītākajiem reģioniem, piemēram, Zemgales, kur pieejamais fonda visa perioda finansējums tuvojas beigām, valsts austrumu daļā vairāk ir mazu lopkopības saimniecību, kuras smagāk cieta no ekonomiskās krīzes radītajām sekām. Lai nodrošinātu plānoto fonda finansējuma izlietojumu fondu vadībā iesaistītajām iestādēm un partneriem būs jāpieņem lēmums par šī nosacījuma pārskatīšanu vai grozīšanu.

1. Pielikums „Grozījumi nacionālajos normatīvajos aktos Latvijas lauku attīstības programmas 2007.g-2013.gadam pasākumu ieviešanai”

Nr.p.k.	Pasākumi	MK noteikumu nosaukums	MK noteikumu apstiprināšanas numurs	MK noteikumu apstiprināšanas datums
1.		Grozījumi Lauksaimniecības un lauku attīstības likumā	-	30.04.2009; 12.06.2009
2.		Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 14.jūlija noteikumos Nr.783 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku un zivsaimniecības attīstībai"	999; 1509	01.09.2009; 22.12.2009.
3..		Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 17.jūnija noteikumos Nr.573 "Kārtība, kādā administrē Eiropas Lauksaimniecības garantiju fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Zivsaimniecības fondu, kā arī valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauksaimniecībai, lauku un zivsaimniecības attīstībai"	1349	24.11.2009.
1. prioritārais virziens. Lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares konkurētspējas uzlabošana				
4.	114 "Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojuma izmantošana"	Grozījums Ministru kabineta 2008.gada 16.decembra noteikumos Nr.1042 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība pasākuma "Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojuma izmantošana" aktivitātē "Lauksaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana"	317	07.04.2009.
5.	122 " Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana "	Grozījums Ministru kabineta 2009.gada 16.oktobra noteikumos Nr.1145 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma "Meža ekonomiskās vērtības uzlabošana" īstenošanai"	1355	24.11.2009.
6.	123 "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana"	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 8.aprīļa noteikumos Nr.255 "Noteikumi par valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai Latvijas lauku attīstības programmas pasākuma "Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana" ietvaros"	309 932	VSS 09.04.2009. MK 18.08.2009. 18.08.2009.
7.	125 " Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu”	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 23.septembra noteikumos Nr.792 "Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas, administrēšanas un uzraudzības kārtība pasākuma "Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu" īstenošanai"	1185	13.10.2009.

2.prioritārais virziens. Vides un lauku ainavas uzlabošana				
8.	212;213;214;224	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa noteikumos Nr.282 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai – vides un lauku ainavas uzlabošanai"	290	MKK 23.03.2009. MKK 30.03.2009
3.prioritārais virziens. Dzīves kvalitāte lauku apvidos un lauku ekonomikas dažādošana				
9.	312 "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)"	Grozījums Ministru kabineta 2008.gada 21.aprīļa noteikumos Nr.300 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietverot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)""	576	16.06.2009.
10.	313 "Tūrisma aktivitāšu veicināšana"	Grozījums Ministru kabineta 2008.gada 15.septembra noteikumos Nr.754 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam "Tūrisma aktivitāšu veicināšana""	1189	13.10.2009
11.	321. „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem”	Grozījumi Ministru kabineta 2008.gada 7.jūlija noteikumos Nr.525 „Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu atklātu projektu iesniegumu konkursu veidā pasākumam „Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem””	1246	27.10.2009.
4.prioritārais virziens. Leader pieejas īstenošana				
12.	410. „Vietējās attīstības stratēģijas”	Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 13.janvāra noteikumos Nr.33 "Kārtība, kādā piešķir valsts un Eiropas Savienības atbalstu lauku attīstībai pasākumam "Konkurētspējas veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā" un pasākumam "Lauku ekonomikas dažādošana un dzīves kvalitātes veicināšana vietējo attīstības stratēģiju īstenošanas teritorijā""	1310	10.11.2009.

2. Pielikums Grozījumi Lauku attīstības programmā 2007-2013.gadam, kas apstiprināti EK 2009.gadā

Kods	Pasākuma nosaukums	EK iesniegto grozījumu apraksts	LAP rindk.	Komunikācija ar EK	Veiktie precizējumi pēc komunikācijas ar EK
121	"Lauku saimniecību modernizācija"	palielināt kopējo attiecināmo izdevumu kopsummu līdz 4 000 000 EUR vienam atbalsta saņēmējam programmēšanas periodā	618	06.11.2009. saņemta informācija no EK par nepieciešamajām izmaiņām grozījumos; 17.11.2009. grozījumi nosūtīti EK atkārtotai izskatīšanai jaunā redakcijā, samazinot kopsummas sliksni uz 4 000 000 UR.	Grozījumi precizēti atbilstoši EK komentāriem, samazinot kopsummas sliksni uz 4 000 000 EUR (iepriekšējo 5 000 000 EUR vietā).
		noteikt, ka investīcijām, kuras veic jaunie lauksaimnieki, kuri ir jaunāki par 40 gadiem projekta iesniegšanas dienā, piemēro paaugstinātu atbalsta intensitāti	616; 617	06.11.2009. saņemta informācija no EK par nepieciešamajām izmaiņām grozījumos; 17.11.2009. grozījumi nosūtīti EK atkārtotai izskatīšanai iepriekšējā redakcijā, izmaiņas netiek veiktas	-
123	"Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana"	svītrot nosacījumu, ka pārstrādes gala produktam ir jābūt minētam Eiropas Kopienas Dibināšanas līguma I Pielikumā	655	06.11.2009. saņemta informācija no EK par nepieciešamajām izmaiņām grozījumos; 17.11.2009. grozījumi nosūtīti EK atkārtotai izskatīšanai iepriekšējā redakcijā, taču grozījumi papildināti ar atsauci uz notifikāciju šī pasākuma valsts atbalsta saskaņošanai	-
		izslēgt nosacījumus, kas saistīti ar eksportu saistītām darbībām.	653		-
		svītrot nosacījums par to, ka atbalstāmās izmaksas var tikt palielinātas atkarībā no izveduma no Latvijas īpatsvara uzņēmuma realizētajā produkcijā.	665		-
		svītrot attiecināmo izmaksu kopējas summas pamatbāzi 3 000 000 EUR un papildināt ar diviem jauniem apakšpunktiem, nosakot, ka attiecināmo izmaksu summa vienam finansējuma saņēmējam nevar pārsniegt: - līdz 3 000 000 EUR - II. un III. kategorijas dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu, kas nav paredzēti cilvēku patēriņam, esošo pārstrādes uzņēmumu efektivitātes paaugstināšanai; - līdz 150 000 EUR - lauksaimniecības produktu pārstrādes mājas apstākļos uzņēmuma efektivitātes paaugstināšanai.	664		-
		svītrot patentu un licenču saņemšanas izmaksas no atbalstāmajām vispārējām izmaksām.	666		-
		papildināt ar atsauci uz notifikāciju šī pasākuma valsts atbalsta saskaņošanai - lēmums N 303/2008 „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana” (OJ C91, 21.04.2009, p.1-2).	9. sadaļa		Grozījumi papildināti ar atsauci uz notifikāciju šī pasākuma valsts atbalsta saskaņošanai

214	"Agrovīdēs maksājumi"	noteikt, ka saņemtais atbalsts lauksaimniekam nav jāatmaksā gadījumos, kad saimniecības stāvoklis nedaudz mainās, un, ja saistību platība kārtējā gadā samazināta ne vairāk kā par 20 % no saistību periodā apstiprinātās saistību platības.	766;767	06.11.2009. saņemta informācija no EK par nepieciešamajām izmaiņām grozījumos; 17.11.2009. grozījumi nosūtīti EK atkārtotai izskatīšanai jaunā redakcijā un papildināts pamatojums grozījumu veikšanai un sniegta EK papildus informācija par pasākuma ieviešanu.	Grozījumi precizēti atbilstoši EK komentāriem, nosakot platību samazināšanās sliekšni 20% (iepriekšējo 30% vietā) un iesniegta informācija par pasākuma ieviešanas gaitu.
312 (311)	"Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai (ietveot ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošanu)"	noteikt, ka maksimālā atbalsta intensitāte pasākuma apakšpasākumu „Atbalsts mikrouzņēmumu radīšanai un attīstībai” un „Ar lauksaimniecību nesaistītu darbību dažādošana” ietvaros ir līdz 70% iepriekšējo 40% vietā	979; 990	06.11.2009. saņemta informācija no EK par nepieciešamajām izmaiņām grozījumos; 17.11.2009. grozījumi nosūtīti EK atkārtotai izskatīšanai iepriekšējā redakcijā, izmaiņas netiek veiktas.	-
212	"Maksājumi lauksaimniekiem par nelabvēlīgiem dabas apstākļiem teritorijās, kas nav kalnu teritorijas"	svītrot pašreiz noteikto atbalsta īstenošanas gala termiņu - 2009.gada 31.decembri	774	06.11.2009. saņemta informācija no EK par nepieciešamajām izmaiņām grozījumos; 17.11.2009. grozījumi nosūtīti EK atkārtotai izskatīšanai iepriekšējā redakcijā, izmaiņas netiek veiktas.	-
		svītrot LAP rindkopu Nr. 785.	-		
		precizēt maksājuma likmes, svītrojot 2007. un 2008.gada likmes un papildinot ar maksājuma likmēm 2010. - 2013.gads	786		
		precizēt informāciju par tiesībām saņemt atbalstu, svītrojot 2010.gau un nosakot, ka atbalsta maksājumus var saņemt tikai par platībām, par kurām ir tiesības saņemt vienoto platības maksājumu (VPM) līdz brīdim, kad LAD būs pārveidojis Integrētās administrēšanas un kontroles sistēmu (IAKS).	787		
Grozījumi LAP attiecībā uz priekšfinansējuma saņemšanu	noteikt, ka atbalsta pretendents var saņemt priekšfinansējumu projektā paredzēto aktivitāšu īstenošanai saskaņā ar Eiropas Komisijas regulas Nr.1974/2006 56.panta nosacījumiem.	503	06.11.2009. saņemta informācija no EK par nepieciešamajām izmaiņām grozījumos; 17.11.2009. grozījumi nosūtīti EK atkārtotai izskatīšanai iepriekšējā redakcijā, izmaiņas netiek veiktas.	-	
Grozījumi saistībā ar finansējuma piesaisti	novirzīt finansējumu aktivitātēm saistībā ar piensaimniecības nozares pārstrukturēšanu atbalsta pasākumu „Lauku	LAP attiecīgās	06.11.2009. saņemta informācija no EK par nepieciešamajām izmaiņām grozījumos;	Papildināts finansējuma piesaistes pamatojums	

Eiropas Ekonomikas atvērēšanas plāna (jaunie izaicinājumi) ietvaros	saimniecību modernizācija" (50% no pieejamā finansējuma) un „Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radišana” (50% no pieejamā finansējuma)	sadaļas	17.11.2009. grozījumi nosūtīti EK atkārtotai izskatīšanai iepriekšējā redakcijā, izmaiņas netiek veiktas, taču papildināts pamatojums finansējuma piesaistei piensaimniecības nozares pārstrukturēšanai.	
Grozījumi saistībā ar finansējuma pārdali pasākumu un asu griezumā	Noteikt daļēji turpināt vai pārtraukt ELFLA ietvaros šobrīd paredzēto 26 atbalsta pasākumu ieviešanu Finansējuma pārdales ietvaros, finansējums tiks: - 1.ass ietvaros samazināts finansējums pasākumos „Arodapmācības un informācijas pasākumi” un "Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu", taču pārtraukti pasākumi "Atbalsts jaunie lauksaimniekiem", "Priekšlaicīgā pensionēšanās", "Konsultāciju pakalpojumu izmantošana", "Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija", "Ražotāju grupas"; - 2.ass ietvaros samazināts finansējums pasākumos „Lauksaimniecībā neizmantojamās zemes pirmreizēja apmežošana” un "Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvu pasākumu ieviešana", taču pārtraukts pasākums „Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana”. - 3.ass ietvaros samazināts finansējums pasākumā „Tūrisma aktivitāšu veicināšana”, taču pārtraukts pasākums „Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana”.	LAP attiecīgās sadaļas	06.11.2009. saņemta informācija no EK par nepieciešamajām izmaiņām grozījumos; 17.11.2009. grozījumi nosūtīti EK atkārtotai izskatīšanai iepriekšējā redakcijā, izmaiņas netiek veiktas, taču papildināts pamatojums finansējuma pārdalei.	Papildināts grozījumu pamatojums

3. Pielikums. LAP īstenošanas rādītāji 2009.gadā

Kods	Asis/pasākumi	Īstenošanas rādītāji	Izpildītais 2009.gadā	Izpildītais – kumulatīvi no 2007.- 2009.gadam	Plānotie sasniedzamie rādītāji	Izpilde, %	
1	2		3	4	5	6	
1.ASS LAUKSAIMNIECĪBAS UN MEŽSAIMNIECĪBAS NOZARES KONKURĒTSPĒJAS UZLABOŠANA							
111	Arodapmācības un informācijas pasākumi	Apmācību dalībnieku skaits	2320	2320	2000	116	
		- t.sk. sievietes	1532	1532	1000	153	
		Apmācību dienu skaits	571	571	650	88	
		Apmācīto skaits, kas sekmīgi beiguši apmācību kursu	2297	2297	1500	153	
		- t.sk. sievietes	1523	1523	900	169	
		Apmācāmo īpatsvars pa apmācību moduļiem, %:					
		Lauksaimniecība	57	57	60	95	
Pārtikas nozare	17	17	20	85			
Mežsaimniecība	26	26	10	260			
Saimnieciskā nodrošinājuma bloks	0	0	10	0			
112	Atbalsts jauniekiem lauksaimniekiem	Atbalstīto jauno lauksaimnieku skaits	59	59	250	24	
		- t.sk. sievietes	14	14	50	28	
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	2 661 340	2 661 340	11 546 285	23	
113	Priekšlaicīga pensionēšanās ⁸	Priekšlaicīgi pensionējušos saimniecību atdevēju skaits	678	678	600	113	
		Nodotā LIZ, ha	42 702	42 702	38 000	112	
114	Lauksaimniekiem un mežsaimniekiem paredzēto konsultāciju pakalpojumu izmantošana	Atbalstīto lauksaimnieku skaits	36	36	30	120	
		Atbalstīto meža īpašnieku skaits	0	0	30	0	
		Atbalstīto lauksaimnieku skaits, kuriem pirms apmācību uzsākšanas ir izglītība attiecīgajā nozarē	36	36	25	144	
		Atbalstīto meža īpašnieku skaits, kuriem pirms apmācību uzsākšanas ir izglītība attiecīgajā nozarē	0	0	25	0	
121	Lauku saimniecību modernizācija	Atbalstīto lauku saimniecību skaits	548	1625	3500	46	
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	83 329 240	155 855 390	664 677 402	23	
		Atbalstīto saimniecību skaits, kurām programmēšanas periodā saņemtā atbalsta attiecināmo izmaksu kopsumma pārsniedz 600 000 EUR	-	32	100	32	
122	Mežu ekonomiskās vērtības uzlabošana	Atbalstīto meža īpašnieku saimniecību skaits	906	906	7500	12	
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	2 249 950	2 249 950	80 155 882	3	
		Atbalstītajiem meža īpašniekiem piederošo mežu kopējā platība, ha	-	100 145	70 000	143	

⁸ Saistības no iepriekšējā programmēšanas perioda

123	Lauksaimniecības produktu pievienotās vērtības radīšana	Atbalstīto uzņēmumu skaits	15	15	70	21
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	3 573 820	3 573 820	193 710 783	2
125	Infrastruktūra, kas attiecas uz lauksaimniecības un mežsaimniecības attīstību un pielāgošanu	Atbalstīto darbību skaits	22	22	650	3
		Kopējais investīciju apjoms	493 490	493 490	65 865 200	1
131	To standartu ievērošana, kas pamatojas uz Kopienas tiesību aktiem	Atbalsta saņēmēju skaits	0	0	0	0
141	Daļēji naturālo saimniecību pārstrukturizācija	Atbalstīto daļēji naturālo lauku saimniecību skaits	1344	1344	2000	67
142	Ražotāju grupas	Atbalstīto ražotāju grupu skaits	3	3	3	100
		Atbalstīto ražotāju grupu apgrozījums	116	116	4300	3
2.ASS VIDES UN LAUKU AINAVAS UZLBOŠANA						
212	Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās (izņemot kalnu teritorijas)	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	1049	54 600	69 700	78
		Atbalstītā lauksaimniecības zemes platība, ha	3579	892 227	1 212 000	74
		Platība, kurā veiksmīgi ievēro prasības (izvairīšanās no marginalizācijas un zemes pamešanas), ha	892227	892227	1 055 000	85
213	Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	805	6514	6400	102
		Atbalstītā lauksaimniecības zemes platība, ha	1007	43 710	56 000	78
		LIZ platība Natura 2000 teritorijā, kurā zeme tiek efektīvi izmantota, ha	43710	43710	54 000	81
214	Agrovīdes maksājumi	Atbalstīto īpašumu skaits, kopā	4014	4014	17 566	23
		Kopējā atbalstītā platība, ha	93 248	93 248	375 728	25
		Fiziski atbalstītā platība, ha	87 749	87 749	NA	
		Līgumu skaits	3957	3957	NA	
		Bioloģiskās daudzveidības uzlabošana, ha	76328	76328	365 728	21
212; 213; 214	- Maksājumi par nelabvēlīgiem apstākļiem citās teritorijās; - Natura 2000 maksājumi un maksājumi, kas saistīti ar Direktīvu 2000/60/EK; - Agrovīdes maksājumi	Saimniecību skaits, kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības	-	58500	19423	301
		Vidējā to saimniecību zemes platība, kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības, ha	-	18	23	78
		Vidējā to saimniecību LIZ platība, kuras ievēro organiskā mēslojuma lietošanas prasības, ha	-	18	18	100
223	Lauksaimniecībā	Atbalstītās saimniecības	186	186	450	41

	neizmantojamās zemes pirmreizējā apmežošana	Apmežotā platība, ha	1548	1548	14 896	10
224	NATURA 2000 maksājumi (meža īpašniekiem)	Atbalstu saņēmušo meža īpašnieku skaits	1254	1254	1700	74
		Atbalstītā meža platība NATURA 2000 teritorijā, ha	15 301	15 301	27 000	57
226	Mežsaimniecības ražošanas potenciāla atjaunošana un preventīvo pasākumu ieviešana	Profilaktisko un atjaunošanas pasākumu skaits	125	125	3300	4
		Atbalstīto cietušo mežu platība, ha	209	209	7000	3
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	199 920	199 920	9 920 086	2

3.ASS DZĪVES KVALITĀTE LAUKU APVIDOS UN LAUKU EKONOMIKAS DAŽĀDOŠANA

312 (311)	Atbalsts uzņēmumu radīšanai un attīstībai	Atbalstīto mikrouzņēmumu skaits	53	73	2300	3
313	Tūrisma aktivitāšu veicināšana	Atbalstīto tūrisma aktivitāšu skaits	12	12	366	3
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	672 370	672 370	25 874 380	3
321	Pamatpakalpojumi ekonomikai un iedzīvotājiem	Pašvaldību skaits, kurās tika īstenotas aktivitātes	77	77	666	12
		Kopējais investīciju apjoms, EUR	5 746 690	5 746 690	109 733 300	5
		Lauku iedzīvotāju skaits, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem	100100	100100	441 176	23
323	Lauku mantojuma saglabāšana un atjaunošana	Kultūras mantojuma saglabāšanas atbalstītās aktivitātes	1	1	10	10
		Kopējās veiktās investīcijas, EUR	197 250	197 250	2 065 280	10
		Lauku iedzīvotāju skaits, kuri gūst labumu no uzlabotiem pakalpojumiem	20 000	20 000	5500	364

4.ASS LEADER PIEEJAS ĪSTENOŠANA

411	Vietējās attīstības stratēģijas	Atbalstīto Vietējo rīcības grupu (VRG) skaits	39	39	33	118
412		VRG aptvertā teritorija, km2	64329	64329	54900	117
413		Kopējais iedzīvotāju skaits teritorijās, kuras aptver VRG	1 001 331	1 001 331	400 000	250
		Vietējo attīstības stratēģiju ietvaros finansēto projektu skaits	0	0	850	0
		Atbalsta saņēmēju skaits	0	0	485	0
421	Starpteritoriālā un starpvalstu sadarbība	Atbalstīto sadarbības projektu skaits	NI	NI	140	
		VRG, kuras sadarbojas, skaits	NI	NI	15	
431	Vietējās rīcības grupas darbības nodrošināšana, prasmju apguve, teritorijas aktivizēšana	Prasmju ieguves un aktivizēšanas projektu skaits	2	2	50	4

4. Pielikums Sākotnējā stāvokļa rādītāji, kas saistīti ar mērķiem

(Regulas (EK) Nr. 1698/2005 11.panta 3.punkta c) apakšpunktā un 13.panta 2.punkta a) apakšpunktā paredzētie valsts stratēģijas un stratēģiskās uzraudzības LEAD rādītāji)

Asis	Indikatora Nr.	Lead indikators	Mērvienība	Rādītāja līmenis bāzes periodā 2006.gadā	Rādītāja līmenis 2007.gadā	Sasniedzamais rādītāja līmenis
Vispārēji						
	1	Ekonomiskā attīstība	IKP/iedz. (PPS), % no ES-25	50	54	57
		Ekonomiskā attīstība	IKP/iedz. (PPS), % no ES-27	51,6	55,7	
	2	Nodarbinātība (15-64):	Nodarbināto īpatsvars kopējā (attiecīgās vecuma grupas) iedzīvotāju skaitā (15-64 gadi) %	66,3	68,4	67
	3	Bezdarbs	Darba meklētāju īpatsvars ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaitā, %	6,8	6,0	8
			ieskaitot:			
			- sievietes	6,4	5,7	8
			- jauniešus (15 - 24)	13,1	10,9	12
1.ass						
	4	Izglītība un zināšanas lauksaimniecībā	Saimniecību vadītāju īpatsvars ar profesionālo vai augstāko izglītību īpatsvars kopējā saimniecību vadītāju skaitā (%)	21,4**	24	56
	6	Darba ražīgums (produktivitāte) lauksaimniecībā	Bruto pievienotā vērtība bāzes cenās uz vienu nozarē strādājošo gada darbaspēka vienību (Ls)	1774*	3114	3700
			Ilgadējā bruto pievienotā vērtība faktorizmaksās uz vienu nozarē strādājošo gada darba vienību (Ls faktorizmaksās)	1503**	3516	4900
	10.	Darba ražīgums (produktivitāte) pārtikas nozarē	Ilgadējā bruto pievienotā vērtība uz vienu vidēji gadā nozarē strādājošo (Ls)	6281*	6709	18 000
	14.	Darba ražīgums (produktivitāte) meža nozarē	Bruto pievienotā vērtība uz vienu nozarē strādājošo (Ls)	3279,4**	5344	10000

2.ass						
	17	Bioloģiskā daudzveidība: lauku putnu populācija	Lauku putnu populācijas indeksa tendence	1	1	1
	18	Bioloģiskā daudzveidība: augstas vērtības lauksaimniecības zemes	Bioloģiski vērtīgo pļavu platība (ha)	28164	26874	25000
	20	Ūdens kvalitāte: Slāpekļa bilance	Īpaši jutīgo teritoriju upēs gada vidējā nitrātu slāpekļa (N/NO ₃) koncentrācija, mg/l	0,72 – 4,95	0,32 – 13,29	0,8-6,4
	24	Klimata pārmaiņas: lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes atjaunojamās enerģijas ražošana	Lauksaimnieciskās un mežsaimniecības izcelsmes energoresursi, kt	1852	1809	2000
3.ass						
	27	To lauksaimniecībā nodarbināto saimniecību īpašnieku īpatsvars, kuriem ir ieņēmumi no blakus nodarbošanās	% no saimniecībām	8,34**	8,86	10
	28	Nodarbināto skaits kopējā nodarbināto skaitā ārpus primārajām nozarēm	Nodarbināto skaits rūpniecībā (sekundārās nozares) un pakalpojumu (terciārās) nozarēs, tūkst.:	966,1	1006,4	915
			-rūpniecībā (NACE C...F);	299,5	317,7	280
			-pakalpojumu nozarēs (NACE G...P)	666,6	688,7	635
	29	Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm	Bruto pievienotā vērtība ārpus primārajām nozarēm (NACE C – P), milj. Ls	7608**	12592	12500
			-rūpniecībā (NACE C...F)	1749**	3036	2900
			-pakalpojumu nozarēs (NACE G...P)	3771**	9555	9600
	30	Pašnodarbinātības attīstība	Pašnodarbināto un darba devēju skaits, tūkst. cilvēku	109,7	101,3	110
	32	Interneta pieejamība lauku apvidos	Interneta piekļuve mājāsaimniecībās, laukos, %	28,5	40,6	60
	33	Pakalpojumu sektora attīstība	Pakalpojumu nozares radītās pievienotās vērtības īpatsvars kopējā pievienotajā vērtībā (NACE G...P)	73,8	73,2	75
	35	Mūža izglītība lauku apvidos	Pieaugušo (25-64) līdzdalība izglītībā un apmācībā, %	6,9	7,1	15

*Informācija par 2004.gadu

**Informācija par 2005.gadu